

ב"ה

**אין ליכט
פון תורה
ספר
גדר עולם**

מהגאון הקדוש החפץ חיים זע"ל
(בלשון הקודש ואידיש)

46

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשל"ג לפ"ק

גדר עולם

בו יבואר ענין הגדר שגדרה התורה לבנות ישראל נשואות להיות שערותיהן מכוסות ונהגו איזה נשים כהיום קלות ראש בענין הזה כפרט, ובפרצת גדר הצניעות בכלל, וכל זה גורם לכמה תקלות גדולות. והכל הוא מצד מיעוט היריעה על כן באנו כהיום להראות לפני הכל את גודל העין והעונש שיש עבור זה, וגודל השכר שיש להנוהרים בזה אולי עי"ז יתוקן קצת פרצת הגדר, ונוכה לגדור פרצת ירושלים במהרה בימינו אמן.

ממרו רבן של ישראל בעל החפץ חיים זצ"ל

גם מבואר בו מצות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים הנוגעים לדת התורה.

גם מצורף בסוף הספר לקומים אחרים מהלכות נדה הנחוצים מאור לידע אותם.

און בכדי אלע זאלין פאר שטיין דיא הייליגע אונ זיסע הייד וויא אפ צו קערין זיך פון שלעכטיגן נועג סמדת הפרוצות אונ צו ניוואקען זיך לסדת הצניעות האכין מיר עם סגתיק גיווען אויף עכרידייטיש.

אונ אויך איז דא פאראן דיא גייטיגע דינים פון הלכות נדה וואס סיא בארף זייא ווייגער וויסען.

ספר

גדר עולם

בו יבואר ענין הגדר שגדרה התורה לבנות ישראל נשואות להיות שערוותיהן מכוסות ונהגו איזה נשים כהיום קלות ראש בענין הזה בפרט, ובפרצת גדר הצניעות בכלל, וכל זה גורם לכמה תקלות גדולות, והכל הוא מצד מיעוט הידיעה על כן באנו כהיום להראות לפני הכל את גודל העין והעונש שיש עבור זה, וגודל השכר שיש להנזהרים בזה אולי עי"ז יתוקן קצת פרצת הגדר, ונזכה לגדור פרצת ירושלים במהרה בימינו אמן.

ממרן רבן של ישראל בעל החפץ חיים זצ"ל

גם סבואר בו מצות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים הנוגעים לדת התורה.

גם מצורף בסוף הספר לקוטים אחרים מהלכות נדה הנחוצים מאוד לידע אותם.

אונ כקדי אלע זאלן פאר שטיין דיא הייליגע אונ זיסע רייד וויא אפ צו קערין זיך פון שלעכטין וועג ספדת הפריצות אונ צו גיוואנגען זיך לסבת הצניעות. האכין סיר עם פעהיק גיווען אויף עכרידייטש.

אונ אויך איז דא פאראן דיא גייטיגע דינים פון הלכות נדה וואס סיא בארף וויא זייער וויסען.

דפוס

אברהם יצחק פריעדמאן

ניו-יארק נ.י.

הרוצה להשיג הספר יפנה אל האדרעס:

RABBI S. J. GROSS

171 Taylor St., Brooklyn, N. Y.

וג"כ מי שרוצה להשיג הספר הק' ואמרו אמן על הלכות
עניית אמן ומכואר שם גודל שכר עניית אמן ואיש"ר
וכוונותיהם והלכותיהם ומכואר שם גודל העונש המחעצל
כענייתם עם עוד הרבה דינים נחוצים המסחעפים מדיני
ענייתם . וכאשר נדפס ג"כ כלשון יידיש אשר יבינו נשים
וקטנים וכוודאי יעשה רושם כלב כל מאמין אמיחי וישריש
כליכם עיקרי האמונה.....

ואקוה שזכות המצוה הגדולה לעורר את הקוראים בספר הק'
הזה וזכות המחבר הגין עלי להתעורר חמיד בורכי ה' להחדבק
כתורתו הק' וללמוד חוה"ק עד שנזכה לראות כהרמה קרן חוה"ק
כביאת כן דוד כקרוכ כימינו אמן .

הק' שלום יודא גראס
המו"ל

לוח המפתח

- פרק ראשון יבואר בו גודל האיסור לאשה לילך בפרוע ראש לשוק ;
פרק שני יבואר בו דין דשער באשה ערוה ואסור לומר שום דבר קדושט נדה .
פרק שלישי בו יבואר כמה וכמה איסורין היא מכנסת למלתא ע"י מנכנס הרע
הזה וכמה תלטרך לכסוף לסבול עבור זה .
פרק רביעי בו יבואר פיתוי הילר שיט בענין זה .
פרק חמישי בו יבואר עוד פיתוי הילר שיט בענין זה ;
פרק ששי בו יבואר גודל החיוב להבטל להוכיח לאשתו בזה
פרק שביעי בו יבואר גודל מדת הנגיעות ושכרה עבור זה בעוכ"ז ובעוכ"ב ולהיפק
ח"ו בהלכת בדרכי הפריצות .
פרק שמיני בו יבואר מלות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים כטובים לרח
החורב .
עוד יבואר בסוף הכפר כמה וכמה דינים מהלכות נדה הנחוצים מאד למעשה .

ה ס כ מ ה

ה' הביא לפני כבוד הרב מכריי"ג מפ"ח ע"ס לתרופה מספר "גדר עולם"
הנעשה לחובלת המון בניי וראיתי כי שמו נאח לו כי בלקחו ומוסרו הטוב הוא
גודר פרלחו של עולם אשר בעובדי רב"ה המכשלה בעמים כללו עיי בני נשי שמענו
ידיכן מן הליטות ואחזו בדרך הפריעות, וכבר עברו ושנו בזה עד שיש שנעשה להם
כדבר כסיחור גמור ולא יעלו כלל על לבן גודל האיסור והפרצה בדת ישראל הכלמח
מזה, כן יש עוד בסוף הספר כמה וכמה הלכות מה' ג"כ הנחוצים ודרושים לדעת
לכל איש ואשה וכן הן מגופי ההלכות הנמסרים לה' ואשה וכלולים בקיצור נמרץ
וכעתיקם בלשון אשכנזית המדובר בינוי למען יבינו אנשים ונשים וטף, ואחרי רואי
כי דבר טוב וגדול עשה הרב המחבר בספרו גדר עולם ותקן חקיקה משום לנועות
ומשום פרעות וע"כ אמינה לפעול טבא יישר חילו ויכי כי עמו לבצע אשר עם לבנו
לזכות הרבים וזכות הרבים יחי' תלוי בו להיות דברי מוסרו נשמעין ומתקבלין על
לב ומכראוי לכל איש ישראל שימלא ספר הזה בחוק ביתו ויחי' תמיד נגד עיניו
נגד עיני בני ביתו למען להאחו בדרך הליטות ובזכות זה יגדור כי פרעותיכן של
ישראל ובשכר נשים לרקיות נוכח לביאת הגואל ב"א.

המדבר לכבוד התורה הבאה"ח יום ג' ד' מרחשון תר"ן לפ"ק ווארשא

שמואל זנוויל קלעפפיש מו"צ ד"ה ק"ק הני"ל.

הקדמה

הנה כאשר נתבונן בדברי חז"ל נמצא שמדת הצניעות היא מדה גדולה מאד וזוכה עבור זה להוליד בנים ת"ח כראמרינן בגמרא (יומא דף ס"ו) חנו רבנן שכעה בנים היו לח וכו' שמשו בכהונה גדולה אמרו לה חכמים מה עשית שזכית לכך אמרה להן מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערי, ולהיפך מרת החציפות נורמת להוליד בנים עזי פנים ח"ו. ובע"ה נתפרץ כהיום מדת הצניעות מאד וביותר בענין גילויי שער ראש האשה הנשואה שנעשה כהפקר לאיזה נשים שהולכות בפרהסיא לעיני הכל בשערותיהן המגולות — ונס על גילויי זרועותיהן אינן מקפידות — ומה יוצאים עוד כמה קלקולים גדולים לכמה מאות ואלפים ברכות ושאר דברי קדושה שנאמרות בבתי ישראל בכל יום ואי אפשר ליהרר שלא יהא נגד האשה וכבר אחז"ל (ברכות כ"ד) דמפח באשה במקום שצריך להיות מכוסה הוא בכלל ערוה, וכן שער באשה ערוה ואסור לאמר שום דברי קדושה נגדה. והנה ידוע שכל הברכות או שארי דברי תורה בזמן שהם נאמרים כהונן הם מכיאים ברכה וקדושה לישראל כמו שכתוב בכל המקום אשר

הנה. ונעז אז מיר זאלין נוס פאר שטיין אין די רייד פון אינערע חקמים זקרונס לברכה גיפניען מיו אז די מדה פון צניעות פון איין אשה איז וייער אנרוקע מדה אונז יא איז וכה צו ליב דעם צו האבין קינדער גרויסע פקטיבי חקמים אזוי ווי מיר האבין גילערניגט אין די גמרא יוסא דף ס"ו, מען האט גיפריענט בייא דער אשה וואס מען האט איר גירופען קבחת, ווארום האט ד"ה השי"ת גיגענטשט אז די נאקט האבין אלע דייער זין פהנים גדולים האט זיא זיין גענטשערט פון דער צייט אהן וואס איה האב גיגריען פאר שטאנד אז בייא איין אשה טאר זיך ניט ארויס זעהן די האר פון קאפ האבין ניט גינעקן די כאלטן פון הויז מינע האר פון קאפ, אונ פאר קערט די מדה פון צניעות איז נוס צו קינדער צו פנים ח"ו אונ געצט בעוה"ד זענען דיא וועלט פרוץ גרר די טדה פון צניעות אונ נאה טער אין דעם ארט פון גיין מיט דיא אפ גידעקסע האר פון דעם קאפ פון די ווייקער ווארום גס איז בייא זיין גאר גינארין די נאך הפקר צו גיין גענדעקט דיא האר פאר אלעמען אונ זיין שעמען זיך גאר נישט אונ פון דעם גייט ארויס נאך ווי פיל שטרויכלונג גרויסע צו וויפיל הונדערט אונ טויזענטער פרכות אונ אנדערע הייליגע רייד וואס זיין ווערן גינאנט אין ירישע הייער אלע טאג אין גס איז אום סעגליך צו ריטן זיך אז דאס זאל ניט זיין אנטקענין דער אשה איז אזויא לערניג אונז די הייליגע נקרא פרכות דף כ"ד אז אנטפח פון איין אשה אויב גס דארף זיין צו גירעקט איז דאס אין גלל פון זערוה אונ אזוי די האר פון איין אשה ווערט אויך אן גירעקען זערוה אונ מען טאר ניט זאגן גיין שום הייליגע ווערשער אנטקענין איר אונ דאס איז וויסעגליך אז אלע פרכות אדער אנדערע ווערשער פון דער תורה הקדושה אין דער צייט אז זיין ווערן גינאנט וויא ניהעריג צו זיין גרעניען וויא בעיטשינג אונ הייליגייט צו ישראל די הייליגע פאלג אונ אזויא זאגט אונז דער פסיק ושטות כל' בכל המקום אשר אנכיר את שמי אבוא אליך וברבמיה דער פיישש דער

אזכיר את שמי אמיד אליך וברכתך [ופסוק זה בפשימו קאי על כל דברי תורה ועל כל המקומות, ולא דוקא בזמן המקדש וכרמוכח בברכות דף ו' ע"א בגמרא ע"ש] וגם הם שמירה לישראל מכל צרה ופגע כמו שכתוב כי ה' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך גוי והיה מחנךך קדוש וגו', אבל בזמן שהם נאמרות נגד ערוה ח"ו כבר כתיב ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. ימצא כל ענינים כאלו גורמים לישראל להיות נהונים בהסתר פנים ח"ו. וגם איתא בזה"ק פרשת נשא שדבר זה גורם לשרות כמרא אחרא בביתא וגורם מסכנותא לביתא. על כן נדב לבי בעז"ה לאסוף את כל מאמרי חז"ל השייכים לענין זה ולהראות לפני הכל את גודל העון והעונש שיש בזה וגודל המעלה להאשה הצנועה בברכות שע"ז היא זוכה לבנים יראי השם וחשובים שכדור, אולי על ידי זה יראו ויחזקו מוסר ויתוקן קצת הפרצה הגדולה הזאת ובזכות זה נוכח לראות בכנין ירושלים גרדיה ועניניה בב"א:

פון איז אין יעדער ארט נאם איה קען מאַכען דער באַנען מיין נאַמען דאָס מייןט קען
אין די ריינע ערשער וועקטער דער מאַנען נאַמס נאַמען נאָמס נאָמס איה וועל קיסען צו דיר
אונ איה וועל דיר בענטשטין אונ דאָס איז פאַר פּלד ישראָל אַהומנג פון אַלע אַרות אונ אַזוי
דערמיט אונז די הונדע הקדושה כי ה' אלקיה מתהלך בקרב בנינה דבצורה וזמת אויב
לפניה והיה מתנה קדוש דאָס איז דער מייטש דען גיין נאָמ גייט זיך צו מיסען ריינע
ערשער וואו די ריהטט דערום זאל זיך רייני רהענדע, ערשער הייליג איז דאָס גרעט אז עס
איז ריינע ערשער אַבער אין דער צייט אז וויא ווערין גינאָמס דזו אַנטקענין דיא זאָכן נאָם
ווערין איהו גירישען ערנה נאָמס דאָס ביה זלא וראָה בה ערות דבר ושב מצדדיה דער מייטש
דער פון איז אז ער זאל גיט זעהן אין דיר אַשענדליכע זאָך וואָרום ער וועט זיך ווידער קערין
אנטשער דיר דער פון קענען מיר זיך אַרויס געבען אז אַנעקע זאָכן איז גרם צו די ידען צו
זיין גיגעבין איין ריהט פנים דאָס גיינט מען אז דזו נאָמס ברוך הוא בעהאָלט דם פנים. אונ
אין זוהיק פרשת נשא גיפיען מיר אז דיא זאָך פון דיא דאר אז עס איז אַנעקט איז גרם
זו דיא כמרא אררא רהעט אין שטיב ביא דעם בענטשטין אונ אַנעקטיים איז דאָרטן אונ
דזיך דערום אז מיר האָבן גיענין אז אין וויפיר ערשער עס גיפיען זיך דער איסר דער פון
ווידין מיר כופה זיין פּלד בית ישראָל אונ מיר האָבן אויף גיקריבען אַלע רייד פון אונגעקע
הייקיען ריכטים נאָם גיהעט צו דעם ענג אונ צו ניין פאַר אַנעקען וויא גרויס עס איז דיא
עברה אונ דער שטרף פון דעם. אונ פאַר קערט וויא גרויס איז דער שטר פון די אַשה נאָם
זיא איז פרום אין דער זאָך אז זיא וועט זוכה זיין דורך דעם צו קינדער נאָם זיא וועלן זיין
גרויסע צדיקים אונ חשובים פון דעם דור פינדיכט אז זיי וועלן זעהן וועלן זיי זיך געפען
אמסר וועט פאַר ריכט ווערין אַביסיל דער גרויסער בראָך אונ זיא ליב דעם זכרת וועלן
מיד זוכה זיין צו זעהן אין דעם פּלד בית הקבלש וירושלים וויא עס וועט פאַר ריכט ווערין
אירע ארום צאמנג. פּמהרה גימינו אָמן:

הנה מבואר בדברי חכמינו ז"ל נודל האיסור של האשה שיוצאה בשוק וראשה פרוע [דהיינו ששערותיה מגולות בלי כיסוי מה שנשי העם אשר אנחנו יושבים בקרבנו ג"כ נוהרות מזה — מצד הצניעות, כידוע] עד שאמרו ע"ז שהוא איסור סדאורייתא, ואפילו היתה מכוסה שערותיה במסקת אבל לא כדון (כגון שיש קלטה על ראשה וכדלקטן) ג"כ יש איסור ויכול לנרשה עבד זה בלי כתיבה, ובעו"ה נעשה הדבר הזה כהפקד בעיני הרבה נשים ואנשים, וגם על גילוי זרועותיהן אינן מקפידות, לכן אמרתי להעתיק לפני כל מגמרא ופוסקים את גודל האיסור שיש בוה וגם כמה קלקולים אחרים שיוצאים ממילא ע"ז אולי יראו ויקחו מוסר :

פרק ראשון

יבואר בו גודל האיסור מדינא לאשה לילך בפריעת ראש לשוק

ראשון לכל דבר זה הוא משנה מפורשה (כתובת דף ע"ב) ואלו יוצאות שלא בכחובה העוברת על דת משה ויהודית וקחשיב שם במשנה דברים שעוברת כזה על דת משה (היינו מה שהוא מן התורה) כגון שמאכילתו איזה איסור או שהיא משמשתו כשהיא נדה וכה"ג ואיזה עוברת על דת יהודית (היינו מה שהנהיגו טעולם האומה הישראלית וקבלו על עצמן ליהודי בזה משום צניעות ודבר זה וכיוצא בזה הוא בכלל מה שאמר הכתוב אל המוש תורת אסך) יוצאה בשוק וראשה פרוע ומסיק שם בגמרא דאיירי המשנה אפילו במלכשה גלתה על ראשה (הוא כלי שלובשין במדינה בכל על ראשן ויש בהן חלל מלמעלה ונתהגין שם הנשים הכלי מויה שלהן) אפ"ה אסור

הנה. אצויא וויא עם איז באשיידט אין דיא הייד פון אונזערע הייליגע חכמים ז"ל אז עם איז וייער גרויס דער איסור פון דער אשה וואס זיא גייט ארויס אין נאס און איינע האר איז אפ גידעקט דהיינו איה איין הייביג אידע איהן איין בארטשייגע. אוף דעם האבין גינאנט אונזערע חכמים אז דאס איז איין איסור פון דער הנהגה הקדושה און נאך סעך ווען אפילו אז דיא האר איז גינען אביסל צוא גידעקט אפער גיט וויא דער דין איז. איז אוף דא איין איסור און דער באן קען איר געבין דער פאר גיט אן כרובה נאר יעצט בעהוד איז גינארין דיא זאך אזוי וויא הפקר אין דיא אויגען פון פיל באנען און ווייבער און נאך סעך אויף די אפ דעקונג פון די ארעמס וועגן וויא אויף גישט מקפיד האב איה דאס וויא בארעכונט צו פאר טייטשין פאר ארעמין די הייד פון די נקרא הקדושה און פון דיא פוסקים וויא גרויס דער איסור וואס דא איז און וויא פון דעם גינען ארויס אנרעכע שטרויקונג ממילא פילרייכט אז סען וועט זעהן וועלן זיך ארויס געבין אסאך גערענע באזונדער :

אין דעם פרק וועט באשייט ווערין דער גרויסער איסור
 על פי דין צו גיין אין מארק מיט דיא אויף גידעקטע האר :

ראשון דקד דבר פריער וויא אצל איז די זאך אכשונה אין דיא גמרא (פתובות דף עב) די דאזיגע ווייבער גינען ארום פון די באנען איהן כרובה דיא (וואס איז עובר אויף דער הנהגה הקדושה דהיינו זיא גיט איהם עסין ארעמס נאכין וואס סען מאר גישט עסין אדער זיא איז מיט איהם בלשעה זיא איז איין נדה אדער זיא גייט ארויס אין מארק מיט אויף גידעקטע האר און אפילו אז דיא האר איז אביסל צוא גידעקט נאר גישט וויא דער דין איז אויף

גדר עולם

כיון דאינה לובשת מלמעלה רדיד כדרך הנשים דאם היו שערותיה מגולות ממש עוברת בזה על דת משה דהא יש בזה איסור מדאורייתא מרבתיב באשה סוטה ופרע את ראש האשה ותנא רבי ר' ישמעאל סכאן אזהרה לבנות ישראל שלא תצאנה בפריעת ראש דהיינו מרכתב קרא שהיה הכהן מסיר המטפחת מעל שערות ראשה כדי לנוולה לעיני הכל מכלל רשארי בנות ישראל נזהרות לילך באופן זה, והעתיק דבר זה הרב אלפס והרא"ש בהלכותיו, וכן כתב הרמב"ם (בפכ"ד מהלכות אישות) וז"ל מי שזנתה תחת בעלה אין לה כתובה לא עיקר ולא תוספת ולא המונה בלבד אלא אף העוברת על דת משה או על דת יהודית, ואלו הן הדברים שאם עשהה אחת מהן עברה על דת משה יוצאה בשוק ושער ראשה גלוי או שנודרת או שנשבעת ואינה מקיימת או ששמשה מטתה והיא גרה או שאינה קוצה לה חלתה או שהאכילה את בעלה דברים אסורים עיי"ש עוד, ואלו הן הדברים שאם עשתה אחת מהן עברה על דת יהודית יוצאה לשוק או למבוי מפולש וראשה פרוע ואין לה רדיד כדרך הנשים אע"פ ששערה מכוסה במטפחת או שהיתה משחקת עם בחורים ועיי"ש עוד דברים (כ"ו לקמתי מלשונו ממש כקצרה) וכן כתב בטור אבן העזר סימן קמ"ו וכן בשו"ע אבן העזר סימן קמ"ו ס"ד העתיק לשון הרמב"ם הנ"ל להלכה, וכן כל הפוסקים ראשונים ואחרונים כולם העתיקו דבר זה לדינא דאם האשה יוצאת לשוק ושערותיה מגולין היא עוברת בזה על איסור דאורייתא:

פרק שני

בו יבואר דין דשער באשה ערוה ואסור לומר שום דבר קדושה נגדה.

דע עוד דמלבד איסור פרוע ראש יש עוד ענין אחר שמחמת זה צריכה להיות שיערה מכוסה אפילו בביתה באיזה כיסוי או בפאה נכרית (הוא מה שקרוין פארוק) דאל"ה אסור אפילו לבעלה לומר שום דבר קדושה נגדה, דהשער היא בכלל ערוה כמו שאמרו חז"ל (בברכות כ"ד) שער באשה ערוה שנאמר וכו' עיי"ש וכן פסק האלפס והרמב"ם והרא"ש והמור והשו"ע וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים. וזה לשון השו"ע אורח חיים בס"מ ע"ה ס"ב שער של אשה שררכה לכסותו אסור לקרות כנגדו אפילו אשתו ואפילו

אין עבירה, און דער הייליגער אלפס און דער רמב"ם און דער טור און דער שו"ע ערוה שצייגן אָפּע און דער איסור דער פון און זייער גרויס. ער גן באַרף פּען זיך זייער היינין:

אין קעם פּאָק נעמט פּאָשייט ווערין און פּען טאר נישט זאָגן קיין שום הייליגען וואָרט אָנשקעגן דיא אױף גיךקטע קאר פון איין אַשה:

דע וואָקסט וויסען נאָך צו זיין דיא עבירה וואס אויפן איין גישטאָען איין דא נאָך צוואַך וואס פּאָרד דעם באַרף זיא זיך הייטען און דיא קאר איךע זאל זיין צו גיךקט אָפּיר אין שטוב מיט איין פּאָרשייטקע אָרע מיט איין פּאָרום וואָרום און נישט קאר אָפּיר דער פּאָר נישט זאָגן קיין שום הייליגען וואָרט אָנשקעגן איר וואָרום דיא קאר איין פּאָר פון ערוה ויא אונזערע הייליגע פּאָרשן זאָגן אין דיא גיךא (בְּכֹת) זשער פּאָשה ערוה דער פּויטש דער פון איין די קאר פון איין אַשה וואס איין אָפּ גיךקט איין אין קלל פון ערוה. און אזוי פּאָר דער הייליגער אלפס און דער רמב"ם און דער רא"ש און דער טור און דער שו"ע ערוה און אַלע פּאָרשן דאס גיין. און אזוי צייגט דער שו"ע ערוה אונד ביים די קאר פון איין אַשה וואס דער שו"ע פון ידעשע פּעקטער געם זאל זיין ציא גיךקט ודיינין די וואס האָט גינגען איין פּאָר אָפּער נישט פון אָפּירדיג) פּאָר פּען גישט זאָגן קיין

שום

הג"א עיין כאוה"ח סימן ע"ה ובמשנה ברורה ס"ק ט"ו שמדבר כענין זה

אם נתגלה רק קצת מהן [כן כתב בספר שולחן שלמה והוא פשוט, ומה שכתוב בש"ע לשערוח של נשים שרגליהן ללאח מחוץ ללמחן מותר לקרות כנגדן, כתב בתשובת מהם סופר סימן ל"ו דהיינו שכלכל כונע שעל ראשה יש לה לחת והוא כנגד המלמס השער שלא יכל לטוח ואותו מעט שאי אפשר לנחמס ויוצא מהמפת פ"ז מקול הש"ע, ועיין מה שכתבנו לקמן פ"ח בסעודהה"ק]. ואפילו אם דרך אשה זו וחברותיה באותו מקום לילך בגילוי שיערה בשוק כדרך הפרוצות אסור לקרות כנגדה וכמו אם היו זרועותיה ושוקה מגולין ראסור בכל גוונא לקרות כנגדן וכמו שכתב בספר הפארת שמואל ואליות רבא וחיי אדם (והמע"ס בזה כיון שצרכות לכסות השערות מצד הרין ויש בזה איסור תורה וכנ"ל בפרק ראשון וגם כל בנות ישראל המחזיקות בדת כושה נזהרות בזה מימות אבותינו מעולם ועד עתה בכלל ערוה היא ואסור לקרות כנגדן ולא בא השו"ע רק למעט בתולות שדרבן לילך בפריעת ראש]:

פרק שלישי

בו יבואר כמה וכמה איסורין היא מכנסת לעצמה עיי מנהגה הרע הזה.
וכמה הצטרך לבסוף לסבול עונשים עבור זה.

הנה ידוע הוא מה שהובא בדברי חכמינו ז"ל החילוק הגדול שיש בין העושה איזה איסור פ"א מפני שנתגבר עליו היצר ובין מי שהופקר אצלו האיסור לגמרי ורבינו יונה בשערי תשובה (פרק) האריך בזה הרבה וכתב שזה האיש שהופקר אצלו איזה עין לגמרי עם פושעים נמנה וגדול עונו מנשוא והוא נקרא במי חכמינו ז"ל כשביל זה בשם סומר לדבר אחד עבור זה שפורק מעל עצמו עול מצוה אחת ממצות ה' ועזוביוצא

שום ידישען ווארט אנטקעגן אפילו אנטקעגן זיין אייניגע נויב. אונ אפילו אז עס קאמ זיך אפ גידעקט אביסל דער פון. אונ אפילו אז עס איז דער שטייגער אין דער שטאט אז אקע נוייגער גייען מיט אייניגע האר אפ גידעקט אין גאס פון דעקט וועגן פאר קען אויך גישט אונ דער זעלבניגער דין איז אויב דער שטייגער פון דער שטאט איז אז עס זאגן גיין אקע נשים מיט הויכע אריבס פון דעקט וועגן פאר קען גישט זאגן. קיין ידישען ווארט אנטקעגן. אונ דער פּעם פון דיא אקע זאגן איז ווארום אונזער הייניגע הודעה ווערט גיש גיביקען איבער אשקעבטין כנגד פון דער וועלט. גם בארף קען וויקען אז אנטקעגן אס גידעקטע אריבס אונ אנטקעגן די הארץ אדער בריבט אפ גידעקטע אפילו פון איין אייניגע טאכטער פאר קען גישט זאגן. קיין שום ידישען ווארט גיש פּענצין אונ גישט דאווענען אונ גישט לערנען אונ גישט קיין ברכה פאגין:

אין דעם פרק וועט פאשייט ווערין זייער פיל איסורין וואס די אשה ברענגט צו זיך אריין דורך איר שקעקטין פירונג אונ וויא פיל שטראף וועט זיא פאר דעם פאקטען דורך דעם :

הנה. עס איזט פּוּטקט וואס עס ווערט גיבראבט אין די גייר פון די הייליגע חכמים ז"ר דעם גרויסען אונטער מייל וואס עס איז דא צווישען דעם וואס פוט וועלכע עבירה איין פאר נוייך דער יצר הרע קאמ זיך אוף איהם גישטאקט אונ צא וויסען דעם וואס פייא איהם איז גיטארין איין עבירה נאר דפקר אונ דער בפינו יונה דכ אין שעני השוכה דער לענגערט ער זייער פיל אין דעם אונ ער שרייבט אז ווען דער קענטש וואס פייא איהם איז דפקר וועלכע עבירה אויף שטענדיג ווערט ער גצייקט מיט די פושעים וואס קאמ איז דער העכסטער פארט וינדיגע אונ זיין עבירה איז זייער גרויס צא פאר נעבין ווייל ער נעקט

בוה נאמר ארור אשר לא יקום את דברי התורה הווא לעשות אותם, שפירושו אשר לא יקבל על עצמו לקיים את כל דברי התורה מראש ועד סוף כי אם אמור יאמר העבד לרבו כל אשר האמר אלי אעשה וזלה ברבר אחד כבר שבר עול אדוניו מעליו והישר בעיניו יעשה. והנה מכל זה ממילא נבין את גדולת העון של האשה שמרגלת עצמה בזה החטא לילך בשוק לעיני הבריות בשערותיה המגולות כי הלא מחלמת עצמה לעבירה הזו ואמרו חז"ל (במדרש שוחר טוב) כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מהילה עולמית, וידוע הוא מה שאמר הכתוב הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעכות העגלה חטאה רחינו בעת שהארם מתחיל לעשות העון נרמה לו בעיניו שהוא איסור קמן מאד וסתיר לעצמו לעשות דבר זה אבל כשהוא כופלו וחוזר וכופלו נעשה לבסוף עב כעכות העגלה כי אפילו חוט משי כשכופלו הרבה מאד יכול לעשות חבל עב וכ"ש כשכפול חבל עב באופן זה כמה הוא חזק וכמה הוא עצום, כן הוא בענינינו כי אפילו אם היה האיסור קמן היה נחשב לעון גדול ע"י כפילתו כמה פעמים וכ"ש בזה שהאיסור מצד עצמו הוא ג"כ גדול (שהוא איסור דאורייתא ונעשה בפרסום לפני כמה אנשים) כמה נכפלה רעתה ע"י כפילתה שכופלה את העון לאלפים בימי חייה, נם ידוע הוא מה שאמרו חכמינו ז"ל שמכל עבירה שהארם עושה בעוה"ז נברא מלאך חבלה אחד המסוגה אח"כ ליטיל

פון זיך אַראָפּ אײן קעָה פֿון די קצות וואָס גאַט בײַה האַט אונז פֿאַר זאָגט אונ אויף דעם זאָגט אונז דיא הייליקע תּוֹרָה גיפּלִיכט אז דער מענטש וואָס ער וועט גיט אױף שְׁטעקן די רייד פֿון דער תּוֹרָה צו טאַהן וײַ דער פֿשט אז ער וועט גיט געטען אויף זיך קאַהם צו זײן גאַר די רייד פֿון דער תּוֹרָה פֿון אָהן הייב בײַ סוף דען אויב אז דער קענעט וועט זאָגן צו זײן האַר אַלץ וואָס די וועסט טיר הייסן וועל אױף טאַהן אויסקער אײן זאָך וועט אױך ריר גיט פֿאַרזיין געבט ער דאָך פֿון זיך אַראָפּ דעם ענד פֿון זײן האַר אונ עס איז בײַה אױהם רעכט צו טאַהן אַלץ וואָס אױהם וועט גיפּעקן צו טאַהן. פֿון די רייד קענען טיר פֿאַר שטײן די גרויסהייט פֿון די עבירה ווען אז די אָשה גינוינט זיך אין דער עבירה צו זײן אַק נאָם פֿאַר אַלע מענטשן טיט אירע אָפּ גידעקטע האַר וואָרום זיא באשטימט זיך אױף שְׁטענדט צו די עבירה אונ אזויא גיפּעקן טיר אין פֿרדש שוחר טוב דער וואָס באשטימט זיך צו אײן עבירה קען קען אױהם גיט מחלל זײן אױפֿג אויף וועג עבירות אונ דאָס איז באוואוסט וואָס דער פֿסוק זאָגט אונז אין ישעיה הוי כוּשְׁבֵי הָעוֹן בְּחַבְלֵי הַטָּמֵא וְהַעֲקֵה תִטָּאֵה וְנָאֵם מײַנט דער פֿסוק דען אין דער צייט צו דער מענטש הייבט אָהן צו פֿיין אײן עבירה באַכט זיך אױהם אין זײן האַרץ אונ אין וועג אױגען וואָס ווײַ ריידן אָהן דעם פֿענטשן צו פֿאַהן די עבירה אז דאָס איז גאַר אַקלייגער איסור אונ ער טראַכט זיך אז ער קעג דאָס פֿאַהן די זאָך אונ דער גאָר טוט ער דאָס עטריקע טאַהן ווערט דאָס צים סוף גראַב אזוי ווי די גראַב שְׁטריק פֿון וואָגן דען אַפּינד דער פֿאַדים פֿון וויד אז קען זאָך אױהם אויף לייגן אין פּיר ווערט ער אױף אײן גראַב שְׁטריק אונ אַפּשײַטא שוין אז קען זאָך אויף לייגן אַנגראַב שְׁטריק אין פּיר טאַהן ווערט דאָס גוויס וועג שְׁטריק אונ גראַב. אויף דעם זעקליגען אָרט איז אונזער ענין וואָס טיר ריידן ווען אַפּינד אז דאָס וואָלט גיזען אַקלייגע עבירה וואָרט דאָס אױף גידעקנט ווערן צו אַנדערע עבירה דורך דעם וואָס קען טוט דאָס ווי פּיר טאַהן אונ אַפּשײַטא אז די עבירה אַלץ אין גרויס פֿון זיך אַהין בחמת דאָס איז אײן איסור קאָאורייתא אונ דאָס ווערט נאָך גיטאַהן פֿאַר פּיל מענטשן וואָס ווײַ זען אירע האַר פֿון קאַפּ ווערן ווײַ אױף גבֿלש אין דעם היינט באַרץ דאָך די אָשה פֿאַרעכענען ווײַ פּיר איז אױך שְׁטעקטעם גיפּעקט דען זיא טוט דאָס אויף אױך רעבן כוּשְׁבֵי טאַהן. אונ דאָס איז באוואוסט וואָס אױגען דעם חסמים דל זאָגן אז פֿון קענער עבירה וואָס דער מענטש טוט אויף דער וועלט ווערט דער פֿון

נקמתו מסנו עבור זה החטא והממונים האלו הם כולם המלוים לו לאדם בעה פטירה כשהוא הולך לכות עולמו, א"כ כמה צריכה האשה שמורגלת בזה החטא להתאונן המיד על הענין הנורא הזה בוכרה שמכל הליכה והליכה שיצאה לשוק לעיני הבריות בשערותיה המגולות התת אשר חשבה להתירוף עצמה בזה נברא לה מלאך המשהות ליטול נקמתו ממנה א"כ כמה אלפים מלאכי חבלה מומינים את עצמם וממתינים על עת פטירהה ללותה וליטול נקמתם ממנה ושם הצעק והנהום אוי ואבוי על מעשיה הרעים ואין מי יועיל לה וכמו שאמר הכתוב (במשלי ה') ונהמת באחריהך בכלות בשרך ושארך, וזוה בעצמה תתורה לבסוף על כל העונות שעשהה בעוה"ז כמו שאמרו חז"ל על הפסוק עוברי בעסק הכבא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מידה סלמד שהרשע מתודה כעם שהמצורע מתודה ואומר אני פלוני בן פלוני עברתי עבירה פלונית במקום פלוני ביום פלוני בפני פלוני במעמד פלוני ופלוני וגם מצדיקים עליהם או את דינם ואומרים לפניו רבשע יפה דנת יפה זכיה יפה חייבת יפה הקנת גיהנם לרשעים וגיע לצדיקים [הבונה שאו האדם רואה בעצמו גודל ההשחתה שפעל למעלה בעולמות העליונים ע"י מעשיו הרעים והגביר בזה מאד את כח הקליפות והחיצונים ע"כ הוא מצדיק הדיון על עצמו] וכן אמר הגמרא במסכת סוטה (דף ח' ע"ב) במרה שאדם כווד בה מדרין לו אבשלום חטא בשערך ונתלה בשערך וכו' ע"ש. ולפי זה בעניננו שהרפא הוא מצד שערותיה המגולות לעיני הכל בוודאי כל אחד ואחד מהשחתים שנבראו מהשערות יענשוה אח"כ בשערותיה

באשאפין אין בלעף תבקה וואס ער אציין איז אויף גיטען צוא געטען זיין נקכה פון דעם מענטשן וואס האט גיטאדן די עבירה און פון דעם און דער סלאף הטשחית באשאפין גיטאפן זעלבן סלאכים סידען דעם מענטשן נאך זיין מויט פון דער וועקט אויף זינער וועלט היינט וויא פיל דארף די אשה זיך צו פאקלאגן אויף דעם וואס וויא איז גינען זיין גיטאפן אין דיעז גרויסע פארבאנדע עבירה ווען וויא זאל זיך דער סאגען אז פון געדער צייטס גיין אין גאס וואס מענטשן האבען גינען וויא וויא גייט קיט אירע האר אויף גידעקט וואס וויא האט בייא זיך בארעכניט זיך זיין צו סאבען מיט דעם איז דער פון גינארין דיא סלאכי תבקה בקה מווענט וואס וויא ווארדן אויף די צייט פון איר מויט און וויא פאקליטן איר צו געבן זינער נקכה פון איר און וויא וויא זעקט זיך אירם לרייט זיא און וויא ברוקט צו זיך אציין אוי וויי גישיגען אויף בייע שלעכטע מעשים וואס איר האב גיטאדן אבער קיינער קען איר ניט העקפן און אזוי גיטיגען מיר אין פסוק בשלי נחמה באתי יקה בכרות בלעף ושארה דער פלעם דער פון איז דיא וועכט ברוסען אין ריין סוף ווען אז עס וועט זיך קאנטיגען זיין זייב און פלייש און קיינער וועט זיך נישט העקפן. און וויא אציין איז זיך בתורה און ער נאנט איר פביס איר קאב ענדן גינען זענע עבירה אין יענעם ארט אין יענעם טאג אין יענע קאמפאניע מענטשן וואס זענען גינען דער בייא און וויא סאבען גידעקט אויף זיך דעם דין פון גאט בזה וויא זאגן גאר גאט ביה רבשע יפה דנת יפה זכיה יפה חייבת יפה תקנה גיהנם לרשעים ובע מצדיקים דער פלעם איז וויא זאגן רבשע די האסט טט גיטשט און טט גידעקט גיטאכט גוט האכטו פאשוולדיגע שייין און גוט וואס דיא האסט באשאפן דעם גידעם פאר דיא רשעים און גיע פאר דיא צדיקים קארום עס איז דענע אז מיט די גיד די וואס ער האט גינדיגט ווערט ער נאך דעם גיטשט און אזוי געדינט אונז דיא גמרא אין סוטה אז אין דיא קאס וואס אפענטשט פעסט אזוי פעסט פון אידעם אפ. אבשחים האט גינדיגט מיט ווינע דאר איז ער אויף גיטאפן גיטאפן פאר דיא האר. ע"כ ווייל אונזער רייד איז דאך צו ליב דיא עבירה פון די האר וואס עס איז בייא די ווינער ענדעקט פאר ארעטען און דער פון ווערן באשאפן משחתים וואס וויא באשקלאגן אציין די אשה דע פאר דרום נאך זינער מענטש זיך באקערן בעגער ער לעבן

נוסא בגיהנם, על כן יחבונן האדם ככל זה בעודו בחייו וילך ברכי השי"ת וינצל
מכל צרה :

פרק רביעי

בו יבואר פיתוי היצר שיש בענין זה .

ואל ימעה אותה היצר שתנצל מן הרין מפני שהיתה צריכה להתקשט עצמה לעיני
בעלה שלא התגנה עליו כי באמת ודאי טעיה דוהו שייך רק כביהיה לבר ולא
בשוק ועוד דגם בכותה היה לה עצה ללך באיזה כיסוי נאה או בפאה נכרות (פארוק)
על ראשה ולא לגלות שערותיה, והנה כאשר נתבונן נמצא ששתי סיבות גורמות לזה
העון לכוא, אחד מפני העצלות שבהעצלה למרוח ככל יום ללבוש איזה כיסוי על שערה
ועוד מפני פיתוי היצר שטסיתה ליפות את עצמה לפני בני אדם ולהתקשט בשערותיה
ועל שהיהן היא עתידה ליתן רין וחשבון, ובאמת כמה צריך האדם לירא ולפחד כשהבונן
בעניניו שלכסוף כשיעלה למעלה לפני כסא כבודו יתברך ליהן רין וחשבון ויראה את
הדר כבוד אלהיו אך שיש לו כמה אלפים רבבות כהות של מלאכי השרת שעומדים
חמיר לפני כבודו יתברך וכמאמר הכתוב אלף אלפים ישמשונו ורביא רבוון קדמוהי
יקמון וכולם ועים וחלים מפניו ועושים באימה רצון קונם כשיראה האדם כ"ז אך לא
יבוש או מעצמו אשר בשביל איזה עצלות או בשביל איזה הנאה קלה בעוה"ז ליפות
את עצמו לפני בני אדם ולהתקשט לפניהם אשר המה ג"כ גושי עפר כמותו עבר כמה

אז ער זאך ויין אפ גיהיט פון דעם אונער נועט בכותה זי גיצול ווערין פון אקע צרות אפן ביר :

אין דעם פרק ווערט באשפירעט דיא איבער ריידינג פון נאך דעם וואס דא איז :

ואל ופעד דער יצהר זאל ויא גיט נארין דיא אישה אז ויא וועט גיצול ווערין פון דין ווייל
ויה האט זיך גיבארקט אויס צירין פאר דעם כאן אז ויא זאל גיט קיארט ווערין אויף איהם ונארום
אין אמת איז דאס אטעיות, איינס איז אז דאס קען דאך זיין מער גיט וויא אין שטוב אקער
גיט גיין אין גאס אפ גינדעקט די האר אונ אפילו אין שטוב קען זיא אויף צו דעקן די האר מיט
אין צנדעק אדער מיט אפארוק אונ גיט גיין ענדעקט די האר, והנה אז ווען סיי זאלין דאס
באקערין גיפיען סיי אז עס איז דא זאבין וואס ווען איר גורם צו טאהן דיא עבירה, דאס
ערשטי וואך איז בכתב פולקייט וואס וי פירקט זיך דען עס איז בייא איר אטירקה אלע טאג אהן
טאהן עפעס בגדי עס זאל זיין צו גינדעקט די האר, אונ דאס אנדעקע איז ווייל דער יצהר
רעט איר אהן אז ויא זאל זיך מיט דעם באשויגען פאר אירע גלייכענעס מיט אירע האר אונ אויף
די גינדע זאבין איז ויא אהן גיברייט צו געבין דין אונ חשבון ונארום אין אמת וויא סיי דארף
אקענטש מיט האבין אונ שרעקן זיך אז ער וועט באקערין וויינע פירונג דען צום סוף
וועט דאך גענער מענטש דארפן ארויף גיין אין דער הייף פאר דעם גסא הכבוד פון ית"ש
אפ צו געבין דין אונ חשבון אונ ער וועט זעהן די שייגהייט אונ דעם גבול פון גאט ביה
אז עס איז דא וויפיל מויענד אונ צעהן מויענטער כהות פון בלאגרי השרת וואס וויא שטייען
שטענדיג פאר דעם גבול פון גאט ביה ית"ש אזוי וויא אין פסוק שטייט מויענטס טאהר
מויענטס בארינען איהם אונ צעהן קאר צעהן מויענד שטעלן זיך פאר איהם אונ אקע ציטערין
פאר איהם אונ אז דער מענטש וועט דאס אלץ זעהן וויא וועט ער זיך גיט שעמען אז צו
ליב זיין פולקייט אדער צו ליב וועקע הנאה אנרינגע וואס ער טוט אויף דער וועלט צו
באשויגען זיך אונ אויס צו צירען זיך פאר מענטשין וואס וויא ווען ער שטיקער ערד אזוי וויא

פעמים על רצונו של המלך ה' יתברך אשר הוא אלהי כל הצבאות האלו ובפרט כשישאלוהו ויאמרו לו מפה סדוהה איך לא יראת למרוד כנוראך עמוד בדין והכר מעשיך [כי כל אחד מפעולותיו שעשה בעוה"ז כולם באות ועומדות לפניו בעת הדין להעיד עליו כמו שאמרו חו"ל] ואם אין אתה יכול להשיב מי יכול להשיב עבורך כמה יכוסה או כלמה פניו, והנה התנא אמר הסתכל בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך למקום עפר וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וכו' מה שאמר הכל בלשון נוכח אתה הולך אתה עתיד ולא אמר בלשון נכתר יסתכל האדם בשלשה דברים וכו' ולאן אתה הולך למקום עפר וכו' עתיד ליתן דין וכו' כי באמת אנו רואין בחוש שכל אדם יודע בכיורו כשהוא הולך ללוות הסת או לבית האבל שהאדם עתיד למות ואעפ"כ אין פועל זה בנפשו פעולה רבה ולפעמים אינו פועל כלל והכל כמעט שהוא מצויר רק שפלוני מת אבל התנא הורה לנו שהעיקר שהאדם יצויר בנפשו המיד את מצבו העתידי שיוולד מסנו שהוא הוא אשר יעשה לבסוף רמה והולעה והוא הוא אשר יצטרך ליתן דין וחשבון לפני מלך העולמים אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד ולזה אמר אתה הולך אתה עתיד וכשיתבונן האדם כל זה בעודו בחייו בוודאי שהשם יתברך ייטיב לו בזה ובכא :

ער איז האַט ער עובר גינעווען וויא פיל באַהל אוף דעם רצון פון דעם מלכי המלכים הקב"ה ית"ש וואס ער איז דער נאט פון די אַקע דערשאפט און בפרט אז מען נעמט אים פּרעגן די ספּה כּוונת וויא האַסנו זיך גיט גיפּאַרְכּט צו ווידער שפּענדיגען אין ביין באַשעפּער שפּעל זיך צום דין און דער קען דיינע בעשנים די שפּעכטע ווארום אינשליכעם ווערן וואס ער האַט גיטאַהן אויף דער וועלט קריכען אַקע און שפּעלין זיך פאר איהם בלשעת דדין עזרת וואָגן אויף איהם אזוי עס שטייט אין סדרש און אין דער גבּראַ און די אַליין וועסט אויף דעם גיטש האַפּין קיין ענטפּער ווער וועט קענען ענטפּערין פון דיינעט וועגן וויא פיל שאַנד וועט צו דעקן דעם פנים פון דעם בענטשין. און אזויא לערינט אינו דער פּנא אין פּרקי אַבות קוק זיך איין אין דריי זאכן וועסטו גיטש קאפען צו איין עגריה די זאקסט וויסען פון וואַגעט דו קיכסט און וואו דו גייסט און פאר וועכעו דו באַרפּסט געבין דין און חשבון ווארום זאגט דער פּנא מיט דעם לשון נוכח אזוי וויא דער בענטש שטייט אנטקעגן את פאר וואס זאגט ער גיט מיט דעם לשון פון נכח אזוי וויא דער בענטש איז גיטש דא דער ביי ווארום אין אַבת זעהן סיד אז ענדער בענטש ווייסט קראַר אז ער גייט באַלייטן אַבת אדער אין אַבת האַבל באַרף ער דאך באַרעכענין אז ער וועט אויך שפּאַרדין באַרף דאך אין איהם באַדין אַנדויסען איין דרוק בלשעת ער זעהט דאס ווארום אזוי שטייט ובהי יתן אק לבו און פון דעסט וועגן וויקט דאס אין איהם גיטש קיין גרויסע ווירקונג און אפּירו אַקגיניע ווירקונג אויך גיטש וואס איז די ספּה דער פון ווייל ער באַרעכניט אַדין אז זענער איז גיטאַרדין און אויף זיך דער באַנט ער גיטש דארום בעלט אונז אפּ דער פּנא אז דער עיקר איז אז דער בענטש זאל זיך אפּ סאָלן פּייא זיך אז ער אַליין וועט גיטאַהן ווערין רכה ותזעדה את ער אַליין וועט באַרף געבין דין וחסבון פאר דעם מלך הי זקנים וואס ער פאר טראַגט גיטש קיין פנים און ער נעמט גיטש קיין אונטער קויפונג דארום זאגט ער אַדין מיט דעם לשון נוכח דיא אַליין זינט אַדין גיטש צו זיין וויא דא זעהסט וויא יענעם ווערט גיטאַהן. און אז דער בענטש וועט דאס גיט באַקלערין דיא באַזע צייט פון זיין קעבין וועט ער געוויס היטוּכה סאָלן וועט איהם גיט זיין אויף דער וועלט און אויף גענער וועלט אביד :

גדר עולם

פרק המישי

בו יבואר עוד פיתוי היצר שיש בענין זה

גם אליפתה היצר לאמר הלא לא יהודה אני בעיר ברבר זה כמו שיהיה שם עם שאר
 בנות ישראל נשי העיר היוצאות פרועות ראש לשוק כן יהיה עמדי, אמשול לך משל
 למה הרבר דומה לאחד שנתפס ונחבש בבית האסורים על איוו עלילה וימר לו שם זיהו
 לו שם יום לשנה ויבואו אליו אחיו וביה אביו לנחמו ויספרו לו כי זה מקרוב אירע דבר
 כזה במדינה אחרת לאדם אחר פלוני אלמוני וגם הוא נחבש באופן קשה כזה מטש, ויען
 ויאמר להם הכזה נחום הוא אלי, אבל הוא אלי, אלו הייתם מספרים לי שלבסוף
 ניצול אותו פלוני מזה העונש אפשר שהייתם מפיגים לי דאגותי במקצת ע"ז או עכ"פ
 אם הייתם מספרים לי שפלונני אלמוני נתפס ג"כ על ענין זה והיום או מחר יהיה ג"כ
 נחבש עמי בחדרי אפשר שזה היה ג"כ קצת נחום אלי כאשר אראה שאינני יחיד בדבר
 הזה אבל עתה שהוא נחבש במדינה אחרת טה יוסיף לי שמחה מזה אם מכים וחובשים
 עוד אדם, וכן נמי ככה בעניננו טמש מה שמחה יגיע לו לאדם אם עוד אדם עובר עבירה
 וגם הוא נחבש באופן קשה כזה במקום אחר הלא מקום הגיהנם ירוע הוא שהוא
 גדול מאד, שכך העולם הוא אחר מכהם אלפים בניהם כמו שאמרו חז"ל בפסחים
 דף צ"ד ע"א ע"י שם ויש בידו לתפוס לטאות ולאלפים אנשים אשר כל אחד

אין דעם פרק וועט באשטט ווערן נאך אין עין
 פון דיא איבער ריידונג פון דעם יצר הרע:

הנה דער יצה"ר זאל דיר דאס אויך נישט אהן רמדין ווארום זאך איך זמן פרומער
 פאר אלעמען דען עס איז דא אין שטאט אסאך ווייבער וואס זייא גלען מיט אינגענע האר
 און וויא עס וועט זיין מיט אלעמען אזויא וועט זיין מיט מיר, וועל איך דיר גלייכן צוא
 וואס דיא זאך איז גלייך אינגעס האט מען אהן גינומען און מען האט איהם גישמיט אין
 קמטין און מען האט איהם ארמן גועצט אין טורמע ווייל מען האט איהן איהם גימאכט
 אין בלבלול און דארטן איז איהם זייער בוטער גיוועזן אז ביא איהם איז גיוועזן פאר
 רעכניגט א סאגן זיצען פאר א יאהר ווייל ער זיצט אין טורמע וואו דיא רעכטע שולדיג
 דינע זיצען, זענען גיקומען צו איהם זינע ברודער און זיין פאטערס הויז גזינד צו
 טרייסטן איהם און זייא דער ציילן איהם אז ניט ראנג האט זיך גיטראפן מיט אמענטשין
 און יענער לאנד וואס רי קענטס איהם אז איהם האט מען איהן גועצט אין טורמע
 גישמיט אין קמטין אזויא וויא דיר האט גיטראפן האט ער זייא גיענטפערט און האט
 אזויא גזאגט צוא זייא איז דאס דען אין טרייסטונג פון איך פאר מיר דאס איז נאך מער
 טרויערדיג פאר מיר ווען אז איהר וואלט מיר דער ציילן אז יענער איז ניצול געווארן צום
 סוף וואלט איהר מיר אביסעל גיטרייסט איהן מינע טרויערדיקמט דורך דעם אבער עכ"פ
 ווען אז איהר ווילט מיר דער ציילען אז יענער וועט מיט מיר צו זאמען זיצען אין איין
 חדר וועט מיר זיין פרייליכער וואלט איהן זיך אויך טרייסטען אביסיל אבער יעצט אז ער
 איז אין יענע לאנד און איהן בין דא וואס קען דאס מיר צו געבן א שמחה אז עס איז דא
 נאך אמנער אין מיין גלייכן וואס מען וועט איהם אויך שלאגן און שמדין אין קמטין
 אזוי וויא מיר, אויף דעם זעלבליגען אופן איז דיא ענינים וואס פאר אפרמד קען זיך
 דער מענטש נעמען ווען אז נאך אמענטש טוט אהן עבירה און ער וועט אויך
 באשמראפט ווערן אין גיהנם אזויא וויא זיין גלייכן אין אהן אנדער ארט דען דאס ווייסט
 מען דאך אז דער ארט פון גיהנם איז זייער גרויס אז דיא גאנצע וועלט איז אהן וויא פיל
 טויזענד חלק פון גיהנם אזויא וויא די חכמינו ז"ל זאגן אונז און מסכת פסחים און דער

גדר עולם

יהיה רחוק מחבירו כמה מאות פרסאות ולא יראה ולא ישמע מחבירו כלל וביותר שאש של גיהנם איננו כמו אש שלנו שהוא סאיד אלא שהוא אש של חשך (רהיני שאין בו רק כח השורץ ולא כח המאיר כלל) וכדאיתא במדרש שהחשך שהיה בהחלת בריאת העולם נשאר בגיהנם א"כ אין כל אחד רואה את חבירו ולא שומע סמנו כלל אלא כל אחד בוכה וצווק או ואבוי במקומו, כמה גדול הוא עונש הגיהנם שאמרו חז"ל שכמה מיני אש יש בגיהנם יש בה גחלים כהרים ויש בה גחלים כנבעות ויש בה גחלים כים המלח ויש בה כאבנים גדולות ויש בה נהרות של זפת ושל נפריה מושכין ורותחין, ובשננו דין ח"ו על הרשע לירד לגיהנם הוא מוריד דמעות כ"כ עד שנעשה מזה כמו מעין וכמו שאמרו חכמינו ז"ל על הפסוק עוברי בעטק הבכא מעין ישותוהו כי הגיהנם נקרא עטק הבכא, וראה כי אפילו אדונינו דוד המלך ע"ה כשהיה נוכר מענין גיהנם היה מזדעזע מאד וכמו שאמר הכתוב סמר מפחדך בשרי ומשפטך יראתי וירוע דפחד הוא טרמו על הגיהנם, ויבואר הכתוב עפ"י מה שכתב הגר"א ז"ל במשלי רכל זמן שהנפש איננה מטהרה מעונש הגיהנם סובל גם בשר האדם והוא החומר יסורים בקבר וזהו כונת הכתוב סמר מפחדך בשרי היינו ע"י הפחד והוא הגיהנם גם הבשר מקבל יסורים כמו אם היו תוקעין אותו בסמרים, ומשפטך יראתי היינו הנפש מתיראת מן המשפט אשר היא נותנת לפני כסא כבודו יתברך המקום זכנו

גיהנם איז איין אָרט וואָס דאָרמיין קענען ניין מווינקלער מענלישן און יעדעקער איז נייט פון ניין חָבֵר וויא פיל הונדערט מייד און איינער זעהט נישט און הערט נישט פון ניין חָבֵר, און נאך קער ווען דער פּינער פון גיהנם איז נישט אזויא וויא אונזערע פּינער וואָס עס זייקט זייקט אפּייער פון פּינסקער וואָרום ער האָט אין זיך קער נישט וויא אַכּה צו ברענען אַזער נישט צו זייקט און אזויא וויא עס זשייט אין בדרש אז יא פּינסקערנישט וואָס עס איז גיוועזן אין און הייב פון באשאפן די וועלט איז גיבליבען אין גיהנם. אז יא אזויא פאר זשייט קען אז איינער זעהט נישט דעם אנדערן נאר יעדעקער זשייט אויף זיין אָרט אוי און ווייא גישריבען וויא גרויס איז דער שטראַף פון גיהנם וויא עס זאגן אונז דיא חז"ל אז עס איז דא וויא פיל ערביי פּינער עס איז דא קוילין פּינער וואָס וויא זענען גרויס וויא בערג און וויא די העכסטע בערג און וויא דער ים המלח און וויא די גרעכטע זשיינער זיינט גיפנט זיך טייכן פון פּינער טייכן פון שוועביל ציען זיך זדיגע. און אז עס ווערט גער דער דין דין אויף דעם זשע צו גינערן אין גיהנם פאכט ער גינערן אזוי פיל טערען ביז עס ווערט דער פון אזוי וויא אַקוואל און אזוי זאגן אונז דיא חכמינו דל אויף דעם פּסוק עזבתי בעסק הבכא מען זשיתוהו דער זשט איז דער פון די וואָס פארין איבער די משינעס פון גיוויין פאכען זיי דאָרמען אַקוואל פון טערען דען דער גיהנם ווערט גירפּען עסק הבכא. און אז מען זאל גוט פארעכענין קען מען זעהן אז דוד הכהן עיה ווען אז ער האָט זיך אויף זייער גיפארקט און גיזימערט אזוי וויא סיי גיפּיען אין ווינע הייד סכר כפּהדה זשירי וכזשפּהה יראתי און דאָס איז פּאָוואָקט אז דער וואָרט פּחד מיינט מען דאָס גיהנם און דאָס גיפּינט מען די גייד פון פּסוק אין דיא הייליגע ווערטער פון דעם ווינקער זאגן אין מלילי אז דיא צייט וואָס דער זשפּש איז נישט זיין פון דעם ענגל גיהנם איז דער קערפּער וואָס ער ווערט אַהן גירופין זשיר לייט ער יכורים אין גבֵר איז דאָס די בוננה פון פּסוק סכר כפּהדה זשירי דוד דעם פּחד פון גיהנם איז דער קערפּער געבט צו יסורים אזוי וויא מען וואָרט איהם דורך זשעכין מיט זשועקים און פאר דיין זשפּש האָב איהן סכר דאָס איז די זשקה וואָס זיא דאָרף געבין דין און זשעבון פאר דעם קהה זשירי הכּהנים הקבֵה, זאָט ביה זאָל אונז קבֵה זיין אז סיי זאלין זשועבֵה זשאהן צו איהם זאָקט און ער זאל זיין אין אונזער היילף אז

להיות מהשבים אליו באמת ויהיה הוא עמנו בעזרתנו ולא נירא רע וכמו שאמר רמחום גם כי אלך בניה צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי :

פרק ששי

בו יבואר גודל החיוב להבעל להוכיח לאשתו בזה.

הנה ידוע והוכחה היא מ"ע דאורייתא כמו דכתיב הוכח תכיח את עמיתך ולא תשא עליו חמא ואמרו חז"ל כל מי שיש לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחח נתפס בעון אנשי ביתו, א"כ לפי זה כמה גדול החיוב על הבעל למחות בעון זה ולהעריך לפניו את גודל האיסור שיש בהולכת בשוק פרועת ראש או בגילוי גרועותיה לבני אדם וגם שהיא מקלקלת בזה שאיננה מתנהגת בררכי הצניעות להכניס הגולרים לו ממנה וכמו שנכתב לקמן בפרק ז' ואפילו אם הולכת פרועת ראש רק בכיתה לבד ולא בשוק עכ"פ היא מקלקלת בזה לכל רבר קרושה שהוא אוטר בעודו בחייו דהיינו כפי הרגל כל איש ואיש בביתו להתפלל ולברך המוציא וברכת המזון וכל הברכות ולקרוא בתורה וקשה מאד לזוהר כשאשתו הולכת בכיתה פרועת ראש שלא לאמר שום דברי קרושה נגדה, ואל יחשוב האדם בנפשו לאמר כבר אמרתי לה פעמים ושלוש ואיננה שומעת לי ומה לי לזכר עוד בענין זה, יתבונן האדם בעצמו האם היה כהנהג כן כשהיה חוזה ששאשתו מקלקלת כל עסקיו שהוא עושה בוודאי היה צועק מר עליה לאמר מה העשי

כיר זאין גישט כזרא האבין פאר שקעקעטן אונ צווי וויא אין פסקט שפייט ווען איה ווען זיין אין רעם טאנה וואס דאס איז דער שטן פון מיט האב איה גישט כזרא פאר שקעקעטן ווארום דוא גיזט ביט סיר זמן ביר :

אין רעם פסקט וועט באשייט ווערין וויא גרויס איז דער חיוב איה רעם טאן אז ער זאל שטראפן זיין נויב אונ ער זאל איר געבן צו פאר שפייט ביט אפיקל וויא דא וועט ארום גירעט ווערין :

הנה. דאס איז וויסענדיק אז ווען איינער ווערט אין גולה פון רעם אנדערין איז אפצולע זעלה פון ליא הייליגע הוהה אז סען זאל איהם זאגן אז סען כאר דאס גישט טאגן דען אהיא שפייט אין פסקט הוהם הוהים את עסיקה דאס ביינט בען אז בען זאל דאס איהם עקעקערין אז בען טאר דאס גישט טאגן אונ אנדערע חכמינו דל זאגן אונ אז דער נאם קען ווערין אין דיא סענזשין פון זיינע הויז ביט אונ ער ווערט וויא גיט וועט ער איה גענוסען ווערין אז ער זאל גישטראפט ווערין פאר רעם. ביינט אז עס איז אזוי דאך וויקען געדער באן וויא גרויס עס איז כער חזב אויף איהם אז ער זאל ווערין זיין נויב אז זיא זאל גיט זיין וויא דיא פריצות ביט אירע האר פון קאפ אדער וויא אנדערע פריצות ביינו דיא ארעסס ענדערקט דען אז זיא איז גישט גיהים אין רעם פירונג פון געיעות קוסען פון איר ארום גישט קיין פרינסט קינדער תורה אזוי וויא וויסער וועט שפייט אין פסקט. אונ אפילו אז זיא גייט אפ גינדעקט דיא האר קער גישט זאל אין שטוב אונ גישט אין גאס פון דעסם וועגן איז זיא קעגלע אלע הייליגע ביי וואס, ער רעט אין שכר ביי דיא פריצות וואס קער פער גישט זיין וויא אין שטוב אונ נמוציא אונ בעקעשין אונ קריאת קיטע אונ נאך צועקע גיכות אונ קערקען אין שטוב איז דאס שותד אז בען זאל זיין גיהים אז בען זאל גישט זאגן דיא הייליגע ביי קעגין איהר. אונ ער זאל בייא זיך גישט רעקענין איה האב שוין איהר גיאנט וויא פיר באהק אונ עס העקעט גישט ביינט וואס איז דיא פטיקה פון דיא איבערזינע ביידי דאך קער פקעטש בייא זיך בארעקענין ווען אז ער וואלט געזן אז זיא פירט איהם איבער

לכך שאין את מסייעת לי עוד תקלקלי כל מחיתי כמה נחיה אני וכל אנשי ביתי האם נמות מפני שמוהך והיה סתחכם ככל מיני עצה להעריך לפניה את גודל שמוחה פעם בלשון רכה ופעם בלשון קשה עד שהיתה מהבוננת בעצמה להסיר אולתה מעליה כן בענינו צריך חמיד להוכיחה בענין זה ולהעריך לפניה את גודל הקלקולים היוצאים מזה שיהיה ע"ז מר באחרית גם לה גם לו שימצא ע"זי כמה מאית ואלפים תפלות וברכות שהיו שלא כהונן עד שע"זי התרצה היא בעצמה לילך בכימוי (איזה בנר או פארוק) על שעה. ואמשול לך משל למה הרבר דומה, לסוחר אחד גדול שהיה דר בעיר מלוכה ומסחרו היה באבנים טובות ומרגליות ואשתו היתה נושאת ונותנת בתוך העסק הזה, והבעל היה דרכו ליסע תמיד למדינות רחוקות לקנותם ולשלחם פה לבית מסחרו. ויהי היום ויבואו שרי מלוכה לבית הסוחר הזה ויאמרו להאשה שמענו על בעלך כי הוא סוחר גדול והוא סכן באבנים טובות ומרגליות ועתה הגיע זמן לכתור את מלכנו בכתר

די גישעפטין דורך דעם וואס ער זאגט אידר אונ ווא פאנגט איהם נישט דאן וועט ער צוא אידר זאגן זינגט וואס איה האב נישט פון דיר קיין הילף אין גישעפט פאנגטו מיר זאך ערענער וויא וועלן מיר לעבן מיט אונזערע קינדער צו קען אז דוא ביסט פאר נארט זאלן מיר אונזען גיין פון דער וועלט אהן צייט אונ ווען יא הערסט נישט צו קריגט ער זיך וויא ער זאך אידר איבער היידן אז ווא זאל נישט זיין פאר נארט אפט פארהר מיט גונקע רייד אונ אויב עס העלפט גיט מיט גונקע רייד איז רעכט זיך צו קריגען מיט אידר ביז זיא מוז אונזען ווארפן אידר פרינג אז ווא זאך דאס ווייטער נישט טאהן, אונ אזויא איז אויף אונזער ענגן וואס מיר היידן וועגן דעם בארף דער פאן טיט אידר שטענדיג היידן אונ לעבן אידר צו פאר שטיין וויא גרויס עס איז די שטרובונג וואס עס קומט ארויס פון דעם, אונ דיא צייט וואס וועט קומען זאך דעם קען זיין ווייער שלעכט דען השירת ווארט ביו דער צייט וואס דער מענטש זאך זיך צולין פאקלערין זיינע בעשום געים וואס ער האט גיטאהן אונ ער זאך השוכה טאהן אויף דיא רעכניגט איהם גאט ביה זיינע שידדיגע עבירות פאר כזות אונ ווען אז דער מענטש גייט חזו אין דיא שלעכטע וועט אונ ער פארענקט זיך נישט השוכה צוא טאהן קומט אויף איהם אזוי אין צייט וואס מען נעכט בייא אידם השכחן אויף די גרויסע עבירות אונ דער זאך זוכט מען אויף צו שטראפן איהם אפילו אוף דיא עבירות וואס ער אגין טוט נישט נאר אז ער האט גינקענט דאס פאר היטון אונ ער האט דאס נישט פאר היט אז עס זאך דאס גיט ארויס קומען נעכט ער דעם ועקפונען פסק אזוי וויא ער אגין וואגט דאס גיטאהן ווארום דער אגט איז ווען אז רי אשה גייט אין דיא האר אז עס ועקט זיך ארויס ווערט מען דאך נכשל דורך אידר אונ וויא פיר מווענד פרכות אונ הפילות ווערט גיטאהן נישט וויא גייעדיג איז דורך אידר אונ אז מען זאך איר געבן צוא פאר שטיין וויא גרויס איז דיא עבירה דער פון וועט זיא אגין פרינגה ווערן אז ווא זאל זיין ווייטער אפ גיהיט צו גיין צוא גידעקט ליא קאס, אונ מיר וועלן דיא דורך היידן מיט אכשער צו וואס דאס איז גידדיגן, עס האט זיך גיפאסקרט איבער האט גיוואהנט אין אשטאט וואס דארט קהינט מען דעם סוף אונ דער מענטש האט גיטאנדילט מיט מיינע אגנים טובות אונ דיכאנטין אונ דעם גישעפט האט גיפירט זיין ווייב אונ ער אגין איז גוועזן שטענדיג נישט אין דער היים דען זיין שטייער איז גוועזן אז ער פקענט אונזען פארין אין ווייטע לענדער אויף קויפן אונ אפ שלעסן צהיים אין הויז פון זיין גישעפט ויהי היום עס זענען גיקומען די צרים פון דער מדינה אין הויז פון דעם סוחר אונ זייא האגין גיטאהט צו דיא ווייב פון סוחר מיר האגין גייערט אז זיין פאן איז אגרויטער פאן שטענדיקער אויף דיכאנטווארג ע"ב אזויא וויא גענט איז דיא צייט אז מיר בארפן קהיגען אונזער קעניג אין די קריין פון ברכות זענען מיר דיר מודיע אז די זאקסט זעקן אונ צו שאפן

המלוכה ונצרך לנו אבנים טובות ויקרות האם יש כזה בבית מסחרך. והען ותאמר אבנים כאלה שהן יקרות למאד וראויות רק להנתן בכתר המלך אין לי ורק אכחוב לבעלי שישתדל להשיגם למען כבוד מלכנו. ויענו ויאמרו לה דעו נא כי חשורה גדולה תשיג ע"ז מאת המלך אך הוהרי והוהרי שלא יהיו ח"ו אבנים מוויפות כי בעת הכתרת הכתר מתקצצין כסה וכסה מלכים שהם מבינים גדולים על אבנים כאלה והיה אם ימצא ח"ו שום זיוף בהן יהיה בזיון גדול להמלך ולנו המתעסקים בדבר הזה ונס לך יבולע ח"ו על ידי זה ע"כ הוהרי כדבר הזה. והען ותאמר אין דרכי ודרך בעלי מעולם לסחור באבנים מוויפות ובפרט בדבר הנוגע לכתר מלכות, ותיכף כתבה לבעלה מכתב שיוציא עצמו לקנות אבנים יקרות למאד שההיינה ראויות להנתן בכתר המלך ויראה להשגיח שלא יהיה שום זיוף בהן, והשיב הבעל אבנים יקרות כאלה יש לי ואני שולחם אליך אך ליתנם לכתר המלך הוא ענין נורא מאד ע"כ אף שאני דרשתי קצת אצל מבינים ואמרו ישאנן מוויפות גם את כבואם לירך הוהרי מההלה להחבונן בהם ולהראותם למבינים אם אין בהם זיוף ואח"כ למסרם לשרי המלוכה. ויהי ככוא המכתב עם האבנים היקרות לידה וראתה שכתבה בעלה שלפי דעתו אינן מוויפות מרוב חמדתה להרוחת המסמן לחשוקת הככר שהוכל להתפאר לעיני הכל ולהתקשט לפניהם באוהות הכבוד (ארדרער) שזיתן לה עבור זה מאת המלך לא חששה לצווי בעלה לחקור עוד אחר זה ותיכף

מיישעע דימאנטין אז מיר נאקין קענען געבין אין קרוין פון מלכות האם זיא נייא גיענטפערט קעצט האב איה נישט נאר איה וועל שבייבין צו גיין פאן אז ער נאל זעקן דאס צו זוכין איג צו גייבין דאס בךרי אז מיר נאלין קענען דאס דער נוינין צו דער צייט וואס אונזער קעניג הארף באקומען דעם כבוד פון אלעמען דיא קענטשין וואס זענען גופע פריינד דעם סלף זענטפערן און זאגן צו איהר ווי וויסן ווען אז דו וועסט דאס אונז שאפין וועסטו פאלויגט ווערין פון איגו און די גרעסטע נישאנק וועסטו באקומען פון סלף נאר היט זיך וייער אז עס זאל גיט זיין היז גיין פאלשע דימאנטין גען אין דער צייט וואס זענען קייניגט דעם סלף קרייבין זיך אויף פירקומען וואס זיין זענען גרויסע פערשטענדיקע אויף דימאנטען און ווען עס וועט גיפונען ווערין היז אפאלאגייט עט וואס וועט זיין דיא גרעסטע זשאנדע פאר דעם סלף און פאר איגו קענטשין וואס מיר האבין גישאפט אזעלכע פאלשע דימאנטען און פאר דיר קען זיין נאך זעקער ח"ו דורך דעם דערום זאלסט דו זיין ווייער גיהוט. וויא די מענטשין ריירין דאס צו איהר גענטפערט זיא נייא אז איה מיט מין פאן האנדלען מיר גיט מין קאהק מיט פאלשע דימאנטין און פפרט זעצט וואס דאס איז זונג אין קרוין פון סלף וויא קען האט דאס מיט איר עס גייעט האט זיא גלייך גישריקען צום פאן אפדוף אז ער זאל זיך צו היילן און צו קויפן אבנים טובות אז קען זאל דאס געבן אין קרוין פון סלף און ער זאל גוט זעקן אז עס זאל גיט זיין גיין פאלשע און דער גאן האט זיך גענוטפערט איה שיק דיר אבנים טובות און דוא זאלסט זעקן פרייער אז קען פוען דאס ניצען פאר דעם בכתר הסלף דערום ווען אפילו איה האב שוין נאך גיפגעט בייא סבינים און זיין האבין מיר גיקאנט אז עס איז נישט מין פאלשע נאר אז דאס וועט אהן קיפען צוא דיר זאלסטו זיין גיהוט און צוא פאר שטיין און נאך פלעגן בייא גרויסע סבינים און נאך דעם זאלסטו איבער ענטפערן וויא צו די הארין פון קעניג. ויהי היים וויא עס איז גיקומען דער פריי מיט דיא אבנים טובות צו איר אין האנד און וויא זיא האט גיליענט דם פרייף אז ער קעניגט אז דאס איז גיט מין פאלשע דימאנטין און וויא זיא האט ביי זיך גיפגענט אז זיא וועט באקומען סוף געקט און זייער פיר כבוד זיא זיא וועט זיך קענען פארקויפען פאר אקעמען און זיא וועט באטויזן דעם אקדער וואס זיא האט באקומען צו גיב דעם פון סלף האט זיא מין מורא נישט גיהאט וויא דער פאן האט

גלתה לבית המלך כי נשלחו לה האכנים טובות ויבואו לביתה שרי המלוכה וישלמו לה בכסף מלא ובהשורה גדולה לזה . ויהי כהנוע וטן הכתרת המלך ויהקבצו כמה מלכים ויתחלל המלך לפניהם כי גשלו לו כמדינה רחוקה אבנים יקרות מאד עבור כתר , ויהי כראוהם את האכנים הכירו שהם מוויפות ועי"ז היה המלך לבו והיכף שלחו אחר האשה וירעמו עליה בקול גדול לאמר עינש מות עליך כי הלא התרינו כך שתזהר שלא יהיה שום זיוף בהן כי דבר זה נוגע לכתר המלך ובזית בזה כבוד המלך . והען והאמר אין עלי כ"כ האשמה כי הלא אנכי כתבתי לבעלי והזהרתיו שלא יהיה שום זיוף בהן ומה פשעי בזה ויביאו גם את הבעל להטשפם ויאמרו לו אתה שלחת את האכנים האלה המוויפות אשר היו סיבה לבזות אז כבוד המלך וכתרו , ויאמר הן אבל לא היה כונתי ח"ו לבזות את כבוד המלך רק שהמוכרים רמוני וגם הלא אנכי כתבתי לאשתי שהיא תראה עוד להמכצים הגדולים מהחלה ולא למסרם היכף לקבעם ככתר המלוכה , ויצעקו עליו לאמר בדבר הנוגע לכתר המלך היה לך בעצמך לחקור אח"ז היטב מהחלה ולא למסוך על האשה דרעתה קלה עליה ע"מ תחת הכבוד שהיהם מקבלים מאתנו אם הייתם הולכים בעמק זה באמונה עתה משנה קלון חידשו ויורידו שניהם לבית האסורים

אז גישר'ר'ר'ען אז ויא זאל נאה פ'רענין צוא איז עס נישט קיין פאלשע את ויא האט ג'ר'ר'ען נאך ג'קאנט צום סך אז פ'ען קאט אידר געשיקט אבנים טובות איז פ'ען ג'קסען צוא אידר אין שטוב דיא הארץ פון סך אז פ'קד און פ'ען קאט נאם צו ג'נוסען און פ'ען קאט אידר פאלשע ויא פ'ר ויא א'ר'ר'ען קאט ג'נוואלס און א'ר'ר'ען פ'קנה קאט ויא אידר באקסען דער פאר ג'די היום אונ'עס איז ג'וועזן דיא צייט אז פ'ען קאט ג'ר'ר'ען דעם סך קאבין ויד צוא זאפען ג'ר'ר'ען בטח סל'רים קאט ויד דער סך ג'ר'ר'ען פאר ויא אז צוא אידר איז ג'ישקט ג'נווארן פון צווייפ'ע זאנד ויער טייגע ד'באנטין צבין צו שפעלן אין וין קרוין . את צו דער צייט קופען אויף ג'רויסע קבנים קאבין ויא דער געהן אז עס איז נאר פאלשע איז דער סך ג'נווארן דוד דעם צוא שאנדע און באד קאט פ'ען ג'ישקט נאך דער אשה את פ'ען קאט אויף אידר ג'ישר'ר'ען מיט אהוד קול און ויא קאבין צו אידר ג'נואנט דיא האסט זויף ויד אשקראפ פון טויט דען מיד קאבין די דאך און ג'קאנט אז דראוואקסט וין ג'דיט קווארט דאס איז דאך נוזע אין סך פ'קד קאט ויא ג'ענטפערס און קאט ג'קאנט אויף סיד איז ג'ישט נא קיין שוד דען איד קאב דאך ג'ישר'ר'ען צום סאן און קאב אידר פאר נאנט אז עס זאל גיט וין קיין פאלשע דיסאנטין ווארט פון איד אין דעם שידדיג נאך דעם קאט פ'ען ג'ר'ר'ען דעם סאן צום סשקט את פ'ען קאט ג'ר'ר'ען ביא אידר דראוואקסט דאס ג'ישקט די פאלשע דיסאנטין וואס רודף דעם איז ג'נוועזן אין שאנד פאר דעם סך קאב אין את וין קרוין . קאט דער ג'ענטפערס איד קאב געשיקט נאר מינע ג'נדאקען איז ג'ישט ג'נוועזן דו צו שפעלן דעם סך פ'קד נאר די פארקויפער קאבין סיד ג'נוארט און איד קאב ג'ישר'ר'ען צו פ'ין ווייב אז ויא זאל דאס פריער ווייזן ג'רויסע קבנים און נאך דעם וועט פ'ען קאט קענען צריין שפעלן אין כתר המלך וואס פון איד שודדיג און ויא דער קאט דאס אפ ג'רעט קאבין אקע אויף אידר און ג'ר'ר'ען צו שר'ר'ען דו אר'ר'ען קאט ג'נדאקסט נאך פ'רענין און ויער גוט נאך פארשטין פון און הייב אבער ג'ישט צו פאר קאבין ויד ויא קאט ווייב וועט פ'ארו דען ביא וין אשה איז דיא געה' לייכט צו טארן געקער וואך ג'ישט פארקעינט דערס ווען אז דו נאקסט דאס פריער גוט פארקעינט וואקט אידר ג'דים סך באקסען די ג'ר'ר'ען דער פאר וואס איינער עסק איז ג'נוועזן באמונה און יעצט סתם אידר באקסען די ג'ר'ר'ען שאקע . דיא סאנט פ'ען ווי ג'ר'ר'ען ביידע אין הפיכה און פ'ען באשטראקסט וי נאקסטין מיט ג'רויסע יסורים וואס איז אום פ'קד צו דער זידען . ויא די אשה קאט

וייסרום שמה ביסורים קשים. ותען האשה בקול ככי ותאמר לבעלה אתה היית בעוכרי ואתה הוא המכני מכת רצח ולא השומר הזה כי האם לא ידעת שהאבנים נקנות להיות קבועות בכתר המלך והיה לך ליוהר יפה שלא יהיה שום זיוף בהן ועי"ו היה טוב גם לי גם לך לעולם ע"י העסק הזה אבל עתה ראה מה עשית במסחרך הבאת עלי כל ההכאות והיסורין הגדולים אוי לי ואוי לנפשי מה יהיה סוף ואחרית עי"י יסורין כאלה. ויען הבעל בקול מר ויאמר אוי לך ואוי לנפשך שנרמסת לך כל הצרות וגם לי כי הלא כתבתי לך מתהלה והתרתיה כך שלקנות טובות לכתר מלוכה הוא ענין נורא מאד ע"כ תראי לדרוש מתהלה היטב אם אין בהם שום זיוף ואח"כ למסרם למלכות והיה לך לקיים דברי אך חמדתך להתעשר עי"ו בהון רב ולילך כמלכושי רקמה ולהתפאר לפני הכל גרם לך שנכתמו עיני שכלך ונפלת בבור שוחה וגם לי הפלת בהנהגתך אוי לנו ולנפשנו מה יהיה בסופנו. כן הרבר אחי כשהארם מטלל חורה וסע"מ בעוה"ז נעשה מזה תקונים גדולים למעלה בעולמות העליונים כי עי"ו נבראו כהרים שמבתרין להשי"י בזה [הג"ה ולסוף כשהארם כל לשי"י חתה הכבוד נתון להשי"י שממטויו נכלאו עטרות שמטערו לו, אותן עטרות נופא נותן לו הקב"ה ומלביטין אותן כראשו וזוהי סמכו כי מכבדי אכבד וזו כוונת מו"ל לע"ל דיקים ישינים ועטרותיהם כראשיהם ונהנים מויו השכינה, ועטרותיהם דוקא שלא אמרי ועטרות כראשיהן וכענין זה היה מעולה וכדכתיב אליה וראינה כמות ניון כמלך שלמה כעטרה שטערה לו אמו כיום חתונתו וכיום שמת לבן]. אך כ"ו אם נעשה המצוה כהלכה בכל פרטיה שנעשית בקרושה ובסקים קרושה יכרבתוב והיה מהנך קרוש ולא יראה כך ערות דבר ושם מאורוך

זך ארום ונעקען אז זיא האט אועקע יסורים זאגט זיא צום באן דו זינט ביין פאר בארבער רען די יסורים וואס איך האב האקטו דאס גורם גיוועזן אז איך זאל גישלאגן ווערן מכת רצח ניש דער גיוועקטיגער צו דען האקטו ניש גיוואקסט אז די זאגנים טובות ווערן גיקויפט אביין צו טשקערן אין כתר הַקְהָל האקטו זיך גיבארפט זייער היפין אז עס זאל ניש זיין קיין פאלשע וואקט אויב גיירן ניש גיוועזן אייביג דורך דעם גישעפט אָבער יעצט זעה אַזיין וואס האקטו גיטאן. מיט ביין האנדיר האקטו גיבראקט אויף סיד דיא קלעפ מיט דעם פאלישטראפונג וויי איז סיד אונ וויי איז ביין זייב וואס קען זיך דא מיט סיד אויס קאנין דען עס איז אום קעגליך אויס צו האקטין די יסורים. ווי זיא האט אָפּ ניקעט איבער הייר ענטפערט אירר דער באן מיט אַ פּיטער גיוויין וויי איז דיר אונ ווי בארף זיין צו זיין זייב דען דו אַזיין האקט אויף זיך אַקע צרות גיבראקט אונ אויף סיד דען איך האב דאך דיר גישריפען אונ האב דיר פארזאגט אז דו זאקסט זיין זייער געהיט ווארום די וואס קויפן זאגנים טובות צום כתר הַקְהָל איז דאס זייער אפארקטיגער ענין דרום זאקטו גרייער רוקר ודוילש זיין אויף ווי אונ גאר דעם איבער ענטפערין צום קהל האקטו גיבארפט כגונים זיין ווי איך האב דיר גישריפען נאר דו האסט גיוואלט וואס גיבער בייך ווערן דורך דעם אונ גיין אין טייערע גריינער דו זאקסט זיך קענען פאליינען פאר אַקעקען דאס האט דיר גורם גיוועזן אז ביין זעלב איז צו גינדיגען גיווארן פון דיר אונ דו זינט אַזיין גיפאלן אין דעם טיפען גרוב אונ סיד האקטו אויף גיבארפט פאלן מיט ביין פירונג ווי איז צו אונ אונ וויי איז צו אונזערע בייבער וואס קען זיך מיט אונ דער סוף. אונ איצונר נעלדן סיד שרייבין דעם נפשך. ווארום דאס איז פאואוקסט אז דער פּענטיש וואס קיינט אויף דער וועלט הורה אונ סצות ווערט דער פון זייער הייליגע וואס די מלאכים אין יענע ווערטן ווארום עס ווערט דער פון פאשיאני הייליגע סיווען וואס די מלאכים גריינען דער מיט הַקְהָל. נאר דאס איז סער ניש אויב די סצוה ווערט גיטאן מיט איבער אַלע קבטים זי ווערט גיטאן מיט הייליקייט אונ אין אָרט פון הייליקייט אזוי ווי עס

לאפוקי אם נעשית נגד הערוה כנון אם בשעה שקרא איזה ד'ת או שברך שום ברכה היה נגד שער אשה או זרועותיה או רדיה המגולין ולא חש לדברי חכמינו ו"ל שאסרו זה בודאי אין חל שום קדושה על הרבור ההוא ובמקום האור נעשה חשך ח"ו ואפילו אם רק איזה תיבות מהברכה היה נגד כל הנ"ל נחסר אור הקדושה במקום ההוא של הכתר המכונה נגד אלו התיבות וכדכתיב והיה מחניך קדוש ולא יראה וכו' ושב מאחריו ותמורתו נכנס חשך, וירוע שהקב"ה מהפאר בעמו ישראל לפני הפמליא של מעלה בעטרות שמעטרין לו חמיר כתרותם ובמצותם וכדכתיב ישראל אשר בך אתפאר והיה אם המצאנת בַּחרות של חשך על איזה מהכתרים בזיון גדול הוא להשם הנכבד והגורא שימצא בכתיב' בהרות כאלה, והיה כשהעלינה אח"כ נפש האיש והאשה למעלה לתת דין וחשכון לפני סמ"ה הקב"ה ירעמו עליה המלאכים בקול גדול לומר משפט נורא של אש הגיהנם עליך כי לבד שלא נתת כבוד לסמ"ה עבור החיים והמוין והבריאות שנתן לך חמיר עוד קלקלת את כתר המלך וחשכת את אורו ובזית את כבודו ע"י שערותיך או זרועותיך ודריך שהיו מגולת חמיר אף בעת שברך בעלך איזה ברכה או למד שום דברי תורה ותען ותאמר בקול מר אין עלי כ"כ האשמה [הנ"ה וכו' ענין למימי כי בעת הדין הנורא כל אחד רואה לדחות מעל עצמו העונש כי אשילו הנוף והנסס שהיו נוודלי בהתאחדות נמורה כל ימי החיים מ"מ מפני חמת המספט הנורא כל אחד רואה להטיל הפון על חבירו וכדליתחס בסנהדרין דף ל"ח ע"ג] בעלי היה סיבה לקלוקל הזה של הכהרים הקדושים האלה שברך כל אלו הברכות נגדי

ששטייט אין דער תורה (דברים כג טו) וְהָיָה בְּתוֹכָהּ קְדוֹשׁ וְלֹא יִדְבָּר בָּהּ עֲדוּת דָּבָר וְלִשְׁבּוֹ מֵאֲתוֹרָה . איז דער שטייטש דער פון ביין כְּתוּבָה זאך זיין הייניג אונ עם זאך אין דיר גיט זעהען ביין טיאפע זאך נעמט ער זיך אום קערין פון דיר . כארום אויב עם ווערט גיטאכט די בְּרָכָה אַנְטְוִקענין אַ עֲדוּת דְּרִיטֵיט אויב בְּשַׁעֲת עַר הָאֵם גִּילְעֵינִים אָדְעֵר עַר הָאֵם גִּיטאכט אַבְרָכָה איז נאם אויס גיטאכט אַנְטְוִקענין די האר פון איין אָשָׁה אָדְעֵר אַנְטְוִקענין די אַבְרָכָם אַפּ גִּילְעֵקֶשׁ אָדְעֵר אַנְטְוִקענין איבע בְּרוּסֶשׁען די אַפּ גִּילְעֵקֶשׁ אונ ער האט גיט גיטאכט אויף די הייד פון אונזעקע חֲכָמִים נאם וְיִי הַאֲבִין גִּיאֲבָרָה . איז געוויס גיט מר ביין שום היידיקייט אויף דעם דבור אונ אויף דעם אָרַט פון ליכטיקייט ווערט פִּינְצֵשׁעֵר סִין . און אַזְיֵלו אויב אַיִנְיֵקע וועקשער פון די בְּרָכָה איז אויס גיטאכט אַנְטְוִקענין די אַלע זאכען נאם זענען אָכּוּר פֻּעֶלֶט אויף ליכטיקייט אויף דעם אָרַט פון דעם אויבְּעִשְׁמִינִם קרין און אויף דעם אָרַט איז פאר באַגְרִין פִּינְצֵשׁעֵק פֻּקֶּקֶן . און נאם איז דאך דָּרַע אַז הַבְּרָה בְּעֵרִיכִם נִדָּה מיט זיין פֻּאָקֵך יודין פאר אַקֵּע בְּרָאִים מיט די קרױנען נאם יודין פאכין מיט זייער תורה און מיט זייערע קִצּוֹת . און אויב עם געפִּיגט זיך פִּינְצֵשׁעֵק פֻּקֶּקֶן אויף אַיִנְיֵקע פון די קרױנען איז רוד אַגְרוּסֶשׁע בְּזִיּוֹן צו זיין הייליגען גאפען אַז אין זײַנע קרױנען זאל זיך גיפִּינְיֵקע אַנְטְוִקע פֻּקֶּקֶן . און דער סוף דער פון וועט זיין אַז עם וועט ארויף גיין דער גִּפֶּשׁ פון דעם פאן מיט די אָשָׁה אויף דעם הימל צו געבן דין און הַשְּׁבִיבן פאר דעם בְּרָהּ בְּרָהּ בְּכָלִים הַבְּרָהּ וְעֵלְזִין די מְקַאֲכִים שְׁטוּרֶקֶען אויף איהר מיט אַ גִּרױסֶקֶן קול און זיי וועלן אזוי זאגן צו איהר אַ פֻּאָרְטִיקֶער מִשְׁפֶּט פון אַ פִּינְצֵשׁעֵק גֵּהֶנֶם וועט קאָפּען אויף דיר . גיט גינגו נאם דו האַכט גיט גִּילְעֵבִין בְּבוֹד צו הַבְּרָהּ בִּי דִיין קעבן פאר דעם עֶסֶן און פאר דעם גִּיוֹנֶט נאם ער האט דיר שְׁטֵעֵנְדִיג גִּילְעֵבִין הָאֲסָט נאך איבְּעֵר גִּיפִירִט זיין היידיגע קרין און דו האַכט פִּינְצֵשׁעֵר גִּיטאכט זייענע ליכטיקייט און דו האַכט סְבִיבָה גִּיוֹעֵזִין זיין היידיגען בְּבוֹד דִּרְךָ בִּינְיֵקע דָּאָר און דִּרְךָ בִּינְיֵקע אַרְבִּס און בִּינְיֵקע בְּרוּסֶשׁען נאם זענען געוועזן שְׁטֵעֵנְדִיג אַפּ גִּילְעֵקֶט אַפִּירֵז בְּשַׁעֲת דִיין פאן האט גיטאכט אַ בְּרָכָה אָדְעֵר עַר הָאֵם גִּילְעֵרִיט . עֲנִשְׁפֶּרֶט דִּי אָשָׁה מיט אַבְּיֶשׁעֵרען קיב אויף קיד איז גיט אזוי

זיביאו גם אותו להמשפט ויראו את חשכת הכתרים שלמעלה שנמכב ע"י שניהם והאחו
 אותם חיל ורעדה ויאמרו לו אתה ברכת את הברכות האלו שהיה סיבה לבוזה את
 כבוד הש"ת וכתרו. וינן ויאמר הן, אבל אין אני עיקר הסיבה רק היא באשר ישבח
 לנגדי בשערותיה ובלוועותיה ודדיה המגולות בעת שנכבתי איזה ברכה וגם הודעתי לה
 שאין נכון לעשות כן ולא שמעה לדברי, ויענו כולם ויאמרו אם היית חושש במסת לכבוד
 הש"ת היה לך לילך למקום אחר או עכ"ל להחזיר פניך מנגדה ולנסור הברכה ע"כ על
 שניכם לישא עונש העון והחת הכבוד שהייתם נחליו אם הייתם עובדים לה' כהגון
 עתה משנה קלון תירשו ויהפשו מלאכים אכזרים ויורידם לניהגם ליסרם כיסודים
 קשים וכדאיתא במסכת גיהנם שיש נשים שהולין שם בדדיהן והוא מדה במדה וכן
 בהשערות ובכל אבר שהארם חוטא בו הוא נתלה ע"ש שמו. [כ]. ותען האשה בקול
 בכי ותאמר לבעלה אתה הוא המכני באכזריות ולא השומר הזה האם לא ידעת מאן
 בעידך בעולם שלמטה שמכבכותך והורחק נברא כתר המלך עליון והיה לך ליוהר יפה
 שלא יהיה בהן שום קלקול והיה לך להודיעני את גדל העונש שיש עבור זה ולהזהיר
 אותי המיד באזהרה גדולה וע"ז היה טוב גם לי גם לך אבל עתה ראה מה נרמס לי

סיד די שדך. כיון סאן איז ג'וועזן די קבה צו דעם קקקט פון די היידיגע ק'ווען וואס
 ער האט ג'מאכט אלע ברכות אנטקעגן סיד. אונד באנד האט מען איהם איה ג'בראכט
 צום טעמט אונ מי האט ווי ג'ידען ג'וויזן דאס פ'ינצט'רטייט פון די ק'ווען וואס עס איז
 ארויס ג'קומען פון ווי ג'ידען ווי די האבין דאס דער זעהען האט ווי אן ג'יטפען א'גרויס
 ציטענעס. האבין ווי זיך אפ ג'רופען צו איהם דו האסט ג'מאכט די אלע ברכות וואס דאס
 איז ג'וועזן אסיבה סבבה צו זיין דעם היידיגען פאלשעפעס פבור אונ זיין היידיגע קרוין.
 דרמט ער זיך אפ ווא איה האב ג'מאכט די ברכות נאר גיט איה גין דער עיקר הסיבה
 נאר כיון טייב טייל זי איז ג'קעסין אנטקעגן סיד מיט אידע היילע האר אונ מיט היילע
 ארויס און מיט היילע ג'רוקמען ג'שעת איה האב ג'מאכט אלע ברכות. אונ איה האב
 אידר כודיע ג'וועזן אז מי טאר דאס גיט אונ זי האט סיד גיט ג'הערט. האבין ג'ענטפערט
 ג'אנג בית דין שר סענה צו איהם ווען דו וואקסט ג'וועזן מיט דעם אמת ג'אנג צו דעם
 אויבערשטנים פבור האסטו ג'יארפמ אונעק גיין פון אידר ג'שעת דו האסט ג'מאכט די
 ברכה אין ציין אנדער אונד אדער לפחות אפ קערנין דעם פנים פון אידר ג'שעת די ברכה
 אונ ענדיגען די ברכה. על כן איז איה איה ג'ידען ג'ווארפן צו זיידן דעם עונש פון דער
 זינד אונ אנטשטאמ דעם פבור וואס איר וואקט האבין אז אידר וואקט דינען דעם היידיגען
 פאלשעפער ווי מי טארף וועט אידר היינט האבין פיהל ג'וונות. אונ באנד האבין ווי אן
 ג'יטפען סלאג סבבה אונ האבין ווי אראפ ג'יאהן אין גיהנם צו שט'ראפן ווי מיט ג'יטענע
 יסורים אזוי ווי עס שטייט ג'שריבען אז עס איז דא ווייבער וואס היינען פאר די האר
 אונ אנדעקע וואס היינען פאר די ג'ריקמען אונ אזוי מיט איינליכעס אבר וואס דער מענטש
 וינדיגט מיט דעם ווערט ער ג'יטמאראמט. דרמט זיך אפ די אשה מיט אנווייניגען קול צו
 אידר סאן דו שללאסט סיד מיט אכזריות אונ דער דאווער סבונה איז גיט שולדיג קאדחם
 צו דו האסט גיט ג'וואקסט פון זאנג אן ג'שעת דו ג'יסט ג'וועזן אויף יענער וועקט אז פון
 ג'יגע ברכות אונ כיון זענען ווערט פאלשאפן היידיגע ק'ווען פאר דעם בונא ית'בבה
 האסטו זיך ג'יארפמ ג'אנג גוט היטין אז עס נאך זיך גיט ג'יפנען כיון שום קקקלי. אונ דו
 האסט סיד ג'יארפמ כודיע זיין דעם ג'רופען עונש וואס עס קומט פאר דעם את פאר
 ג'אנג סיד ש'פענדיג מיט ג'רויסע אונדורות אונ דורך דעם וואקט ג'ווען גוט סיד אונ דיר
 אפער ענצט ועה וואס דו האסט אן ג'מאכט מיט ביין ה'ג'הה דו האסט איה סיד ג'בראכט

בדבחהנתך הבאת עלי כל ההכאות והיסורין הקשים האלו אוי לי מה יהיה סופי. ויען הבכל
 ויאמר להאשה אוי לך ואוי לעפושך שגרמת לך כל הצרות וגם לי ואת הושב שהאמת
 והצדק אתך האם לא אמרתי לך כמה פעמים שזה אסור מדינא וזהו לך בעצמך ליהודר
 בכל האופנים שלא לילך בשערות מגולות ובורעות המגולות אך חמדתך להתקטם לפני
 הכל ולילך בדרכי חבורהיך הפרוצות [אשר גם הנה יכולו לפה ויוסרו ביסורים קשים]
 גרמה לך שנפלת בבור שוחה וגם לי הפלת בהנהגתך. ע"כ החכם עיניו בראשו בעודו
 בחיים שזכיה המיד בענין זה ויודיענה את גודל הקלקול ושהיא בעצמה הצעק לכסוף
 אוי ואבוי על הענין הזה ובדאי יועילו דבריו במקצת וינצל מיום תדין העתיד :

פרק שביעי

בו יבואר גודל מדת הצניעות ושברה עבור זה בעוה"ז ובעוה"ב.
 ולהיפך חזו בהולכת בדרכי פריצות.

גם צדיכה האשה להתבונן חסיד לפי מה שידוע דכשהאשה הולכת בדרכי הצניעות
 או היא זוכה להוליד בנים צדיקים בנים ה"ח המאירים לעולם כותרתם ובצדקתם
 וכראתא בחלמוד ירושלמי כל כבודה בת מלך פנימה טמטשצוה זהב לבושה אשה צנועה

אָלע קלעפּ און אַלע בִּישׁעֵנע יסורים וויי אַז צו סױר וואָס וועט זײַן פֿון סױר דער סוף .
 חפּט זײַ אָפּ דער באַן און זאָגט צו זײַן נױב וויי אַז צו דיר וויי אַז צו זײַן נפֿש וואָס
 דו האָבט זײַך גוֹרם גױענזן אַלע קלעפּ און אַלע בִּישׁעֵנע צױזט אונט סױר אײַך אונ דו קלעקסט
 נאָך אַז דו בִּיסט זײַקסט צו האָב אײַך דען דיר נײַט גױאָגט ווי פֿיל פֿאַל אַז נאָס טאָר
 מען נײַט ער פֿי דין און דו האָבט זײַך אַרײַן גײַראָפּט דיפֿין סײַט אַלע אױפֿנים נײַט גײַן סײַט
 אָפּ גײַדעקסט דאָר און סײַט אָפּ גײַדעקסט אַרעסט נאָר זײַן השׁוּקָה צו פּרױזן זײַך פֿאַר יעֵנען
 אונ צו גײַן אַז דעם וועג פֿון בײַנע סאַבערשעס די פֿרױצות דאָס האָט דיר גוֹרם גױענזן
 אַז דו בִּיסט אַרײַן גײַאָרן און די סײַטע גרױב און סױר האָסטו אײַך אַרײַן גײַשעפּט און
 גײַדגם סײַט זײַן בִּישׁעֵרין פֿירונג . ער גן אַז דער קלוגער רײַף דאַפֿן זעלבֿן פֿשעה ער לעבט
 נאָך אײַך דער וועלט זאָר ער שײַטענדיג שײַטראָפֿן זײַן נױב אַז דעם ענען אונ ער זאָל אײַך
 מוֹדע זײַן דעם גרױקען קקקל וואָס פֿון דעם וועט אַרױס קוקען אונ וואָס זײַ וועט אַרײַן
 שײַטען צום סוף וויי וויי אײַך בײַן פֿינצערן פֿירונג וואָס אײַך האָב זײַך אַפֿאַל גײַרױט . און
 געױס וועלן זײַנע בײַד אַפֿיסיק העקשן און ער וועט גײַצול ווערן פֿון יום הדין הַנְּדוּכָה :

אין דױען פֿרַק ווערט צױס גײַעט וויא גרױס עס איז די מַדָּה פֿון צניעות
 און דעם שפֿר וואָס השׁלם יתְּבַרְךָ וועט בעצאָרן דער פֿאַר אײַך דער
 וועלט און אײַך רענער וועלט . און פֿאַרבעט ווען דו אַז די אַשֶׁה פֿרַט
 זײַך און די וועג פֿון פֿרױצות ר"ל .

דאָס רײַף די אַשֶׁה אײַך זײַך שײַטענדיג פֿאַרעקענען אַזוי ווי עס איז פֿערוואָקסט אַז
 ווען די אַשֶׁה גײַט און דעם וועג פֿון צניעות באַקאַכט אַז זײַ וזכָּה צו קלוגער צדיקים און
 גרױסע פֿלכטיגֿי תְּבָרִים וואָס זײַ זײַכטן אײַך דער וועלט סײַט וײַער תּוֹדָה און סײַט זײַערע
 צדקות אַזוי וויא סױר לענען און דער גַבְרָא ירוּשָׁלַיִם כִּי כְבוֹדָה בַּת מִלְּךָ פֿניקָה טמטשצוה
 תָּבֵב כְּבוֹשָׁה . דער סײַטע דער פֿון אַז אַזוי און דער גַבְרָא ירוּשָׁלַיִם לענער אַשֶׁה וואָס זײַ
 דעקנט בײַ זײַך אַז זײַ אַז גײַדעקט ווערט זײַ גײַכען צו אַפֿאַכטער פֿון קעניג וואָס זײַ אַז
 און פֿאַר און פֿון קעניג און וועלדע אײַך קעניגער אַז סײַקעסמײַקע פֿון נאָך . די גַבְרָא מײַנט

ראויה לצאת ממנה כהנים גדולים המלוכשים משבצות זהב, ואפרו במגילה רף י"ג בשכר צניעות שהיתה בה ברחל וכתה שיצא ממנה שאול ובשכר צניעות שהיתה בשאול וכה ויצאה ממנו אסתר ע"ש ועי"ו ייטב לה בעוה"ז ונס באחריתה הוכה לישב בעולם העליון כהיכל ה' ברוב הוד והדר וכדאיתא בוודר הקדוש פרשת בחקתי על הפסוק כבוד את אביך ואת אמך דקאי אף לאחר מיתה דאי הווא ברא אויל כאורח מישור וחוקן עובדו ודאי אוקיר לאבוי אוקיר ליה בהאי עלמא נבי בני נשא ואוקיר ליה בההוא עלמא נבי קב"ה וקב"ה חיים עליה ואוהיב ליה בכורסאי דירקיה ברם וכאין אינון צדיקאי דובאן לבנין קרישין לגועין קדישין עליהו איתקרי כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה' עכ"ל. ולהיפך ח"ו אם היא הולכת בדרכי פריצות או תלד בנים אשר לא טובים ויהיה לה ע"י זה לכסוף קלון וכלמה בעוה"ז וכמה דכתיב וכן כסיל הונח אמו וגם בעוה"ב הוא בזיון גדול לאבוי ואמו כשיוצא מהם בן מכעים להקב"ה. וכמו שכתב הגר"א באגרתו הק' עלים לתרופה שאף אם ירריך המיד בנו במסור ולא יקבל איו

צו ויא איז ווערט צו פון איר זאלין צוים קענען קענעד כהנים גדולים וואס זיי זענען אן גינקליקעט מיט קעסקניף פון גאד. און אין דער גאנצער גאנצער (רף י"ג) זענען אונז די גאנצן צו פאר דעם ש"ש קאס דער און גינעזין צענטע האט זיא זעה גינעזין צו פון איר איז צוים גינעזין שאול גאנצער וואס ער איז גינעזין אגענוג און אגריקער צדיק און זייער שאול גאנצער האט גינעזין זיין זיך גרויס צניעות דער פאר האט ער זעה גינעזין צו פון אירם איז צוים גינעזין אקטור בפלגה וואס זיא איז גינעזין זיין קענען און אגריקער צענען. ביניט קענען סיר זיך אפ זענען פון זיי אויף זענען צו פון די צניעות קען קען זעה זיין צו גרויס נופעם אויף דער וועלט און אויף זענען וועלט וועט זי זעה זיין צו זיין אין דעם פאנאן פון נאט פרוץ הוא סיס פיר דויב און שווערטיג אזוי ווי עס שטייט אין ווער גאנצן אין פרשת בקרטי אויף דעם פסוק כבוד את אביך ואת אמך וואס דער קענען איז דאס קרויב צו טאן אפילו נאך זייער מיט. זאגט אזוי דער ווער גאנצן ווען צו דער זון גייט אין דעם רעכט פארזינען ווען את ער פאר ריכט זיינע בעשים און ווען ער האקט טייער זיין פאטער און מוטער איז די פינענדיקס אויף דער וועלט פאר פנענדיק און אויף זענען וועלט פאר נאט פרוץ דא. און נאט פרוץ הוא זעין האט אויף אירם דער פארזינען און ער זענען אירם אויף דעם קענען פון זיין פינענדיקס דען די וואס פירן זיך מיט צניעות זענען זיי זעה צו זיי זענען ארין צדיקים און זיי זענען זעה צו קענען הייליקע פנענדיק און אויף זיא וועט גינעזין ווערן דער פסוק אין זענען. כן רואיקם גירום כי הם זבע ברה ה' אזוי אין דער קלון פון ווער גאנצן דער פשט פון פסוק איז אגע די וואס ווערן זיי זענען ווערן זיי דער קענען צו דאס זענען קענעד וואס זיי זענען גינענדיק פון גיט פרוץ הוא. פאר קענס ס"ז ווען זיא גייט אין די ווען פון די פריצות וועט זיא האבן קענעד גיט קיין גוטע און דורך דעם וועט זי האבן צים סוף גרויס שאנד אויף דער וועלט און אויף זענען וועלט. אזוי וויא זינדיק גאנצן אונז אין כשני וכן כסיל הונח אכז דער טייטש דער פון איז דער זעה וואס פירט זיך אין גארזען ווען פאקט פראנעריג צו זיין כופער. איז דאס אויף דער וועלט און אויף זענען וועלט איז דאס אגריקע שאנד פאר זיין פאטער און מוטער צו פון זי איז צוים גינעזין אזוי צוירן וואס ער דער צארניגט צו נאט פרוץ הוא. און אזוי וויא דער הייליקער גאון פון ווינא זכרונו גאנצן האט גישריבען אין זיין הייליקע פרוץ עדים לתרופה צו זיין זייער צו זאל ארין דא קענעד שפענדיג גינעזין אין מוסר און ווען

לאותה נושה והצער והבוזין בעוה"ב . ע"כ צריכה האשה להרגיל עצמה במדת הצניעות וייטב לה עי"ז בזה ובכא . והנה סכל זה נוכל להתבונן כמה צריכה האשה להיות זהירה בענין שערותיה או זרועותיה ודריה שלא יראו החוצה . גם בוודר פרשת נשא החמיר מאד שלא יתראה שום שער מאשה , וז"ל בדרך קב"ה אמר רבי חזקיה תונבא (היא ענין שעמים) ליחי על ההוא בר נש דשבק לאינתתיה דתתחוי משערא דרישא לבר ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתא ואיתתא דאפיקת משערא דרישא לבר לאתקנה ביה גרים מסכנותא לביתא וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא וגרים מלה אחרא דשריא בביתא מאן גרים דא ההוא שערא דאיתחוי מרישא לבר ומה בביתא האי כל שכן בשוקא הציפותא אחרא ובג"כ אשהך כגפן פוריה בירכתי ביתך וכו' בנין כך בעא איתתא דאפילו מסירו דביתא (קורות הבית) לא יחמון שערא חד מרישא פוק חמי כמה פנימו גרים ההוא שערא דאיתתא גרים לעילא גרים לתתא גרים לבעלה דאיהלמייא גרים מסכנותא גרים מלה אחרא בביתא גרים דיסתלק חשיבותא מכנהא רחמנא לישכון מחציפו דילהון וע"ד בעא איתתא לאיתכסייא בווייתא דביתא ואי עבדיה כן מה כתיב בניך

אז וי וועלן גיט צו געפען קיין סתקי שרייבט ער וויי צו דער פושה און צו דעם צער וואס עס וועט זיין אויף יענער וועקט פון דעם . און ווען אז טינדער גאון זכרונג זכרקה האט דער פאר ס'רא גיט ווי פיר בארשין סיר אויף דערין פארקטין און ציטערין . דרום בארף די אשה זיך גיוויגען אין די סדה פון צניעות וועט איר זיין נט אירט אויף דער וועקט . און שפעטער אויף יענער וועלט . דעה נון פון אלץ וואס ער פירער גיטאגען קענען סיר שוין פארשטיין ווי פיר די אשה בארף זיין אפ גיהיט אין דעם אז ביי איר זאל זיך גיט צווישן געהען דאס האר אדער די אריקס און נאך וואך וואך וואס ווערין אן גערופן צוהו וואס קען איז גיט גיהיט אין דעם דמינו די פריסט גלשעת דאס קינד ווינט און עס כאכט זיך אז קען גענעמט אין יענער צייט בארף קען זיין גיהיט אז עס זאל זיך גיט צווישן געהען אין יענער צייט . און דער ווער תקדוש אין פרישת נטא זאגט אז עס איז ווייטער הארב ווען דער פאן לאזט אז עס זאל זיך ארויס געהען די הויקע האר פון די ווייב . און דאס איז אירט פון די צניעות וואס איין אשה בארף זיין גיהיט . און די אשה וואס לאסט ארויס פון אירע האר צו פריצען זיך דער מיט איז זיא גורם ארעסקייט צו איר הויז און זי איז גורם צו אירע קינדער אז זיי זאלן גיט זיין קיין גישענעטע פענעלשין . און זי איז גורם שיעקעטע ענינים זאלן ביי איר אין שטוב רוען . ווער איז דאס אלץ גורם דאס איז דאס האר פון גאפ וואס עס געהעט זיך ארויס אויף דרויסן . און סאדאך אין שטוב איז גיט דעקט אז זי גייט מיט די הויקע האר איז שוין איין פל שגן ווי גרויס איז די תציפות אז זי גייט אין פארק מיט די הויקע האר . דעריבער שפייט אין פסקי (הדריס קב"ח ג') אשהך קנפן פרייה גריכתי גיהיה וכו' . דער פייטש דער פון איז וויא אנווייגלשטאק סיט פירוח און זי איז אין די ווינקעלעך פון שטוב באריבער בארף זיך דאס אשה היטין אז אפירי די באקניס פון שטוב זאלן גיט געהען קיין שום האר פון איר קאפ . גיב צוכפנג און זעה וואס פאר איין גרויסען פנס עס סאכט די הויקע האר עס איז גורם אויבער וויא פיל קקקליס . און אויף דער וועקט איז דאס גורם אז איר פאן נערט גישאלטין סיט צרות עס איז גורם סין ארעסקייט . עס איז גורם נאך שיעקעטע ענינים אין שטוב דעס איז גורם אז עס זאל אראפ גיין דאס חשיבות פון אירע קינדער און זיי וועלן גרינגען אין זיך תציפות . דער אויבערשטער זאל אונז באשערקען פון זייערע תציפות . און דעריבער בארף די אשה זיין צו גינדעקט און זיצן אין שטוב . און אויב זיא וועט אזוי טרען וועט אויף איר מקום ווערין

ווערין

כשתלי ויחיס מה ית דא בין בסיתוא בין בקייטא לא אתאכרו טרפוי ותדיר אשהכח
חשיבו משאר אילנין כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא ולא עוד אלא דכעלה
סתחך ככולא בכרכאן דלעילא בכרכאן דלתתא בעותרא כננין וכני בנין הרא דוא
דכתיב הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' :

פרק שמיני

בו יבואר מצות חינוך אב לבנים בכמה ענינים נחוצים הנוגעים לדת התורה
והנה לפי האמור דענין כזה גורם לידי עניות ר"ל ולכמה הקלות גדולות כמה צריך
כל איש ואשה לשמור עצמו בדרך הצניעות וגם לזרז את בנותיו שחיהינה
מורגלות מלדותן שלא לילך בדרך הפריצות ח"ו כגון מה שבעויה נעשה בכמה
מקומות להיתר שעושין כהונת בלא בתי ידים כלל או ואבוי כמה עון פלילי יש בזה
שמשאיין כמה אנשים לידי ההרהור עי"ו , וגם כמה טאית ברכות לבטלה נעשין עי"ו
בעת שמכרכין נגדה והלא ידוע שנפסק בגמרא ובשלחן ערוך אורח חיים כסימן ע"ה
דספח מגולה נאשה במקום שהדרך להיות מביסה הוא בכלל ערוה ואסור לוטר שום
דבר קרושה נגדה ואין חילוק בין בתולה לנשואה ולא היתר לבתולה רק לילך בפריעת
ראש אבל לענין שאר דברים המכסים אין נ"ט כלל ואפילו במקום שדרך כל הנשים
והבתולות לילך ככה אפ"ה אין שום היתר לעשות כמנהג הפרוץ הרע הזה וכמו שכתבו
כל הפוסקים [הלא המה האלוהו רנא כנס הרוקח וכספר הפארת שזמאל וכספא חיי אלס] . גם אין

ווערין דר פסוק בגי' קשהיג' ויהים דר טייטש איז דר פון לייגע קינדער ווערין זיין ווי דר
אייבקיטען אקראט ווי דר אייבקיטט סאי וויכר סאי ווינטר ווערט מיט פארקארין זיינע בקעטר
אונ שטענדיג געפינט ער ויה שענר נוי אגע בויכר אזוי וועט זיין איקע קינדער זיי וועלן האבן
גרויסע עהרע איבער די גאנצע וועלט אונ גאד קענד איהר סאן ווערט גיגענטש מיט ארעם
נוטען מיט ברכות פון די אייבערשטע ווענטין אונ מיט ברכות פון דער וועלט מיט בייקייט
מיט קינד אונ קינדס קינדער דס שטייט אין פסוק דגה די בן יבנה גבר ירא ה' איז דר טייטש
פון פסוק אזוי אז אזוי ווערט גיגענטש דר קענטש וואס האט סוכא פאר גאט ברוך הוא :

אין דעם פרק איז גרעט פון דיא כענה וויא אפאטער דארף זיין גינדיגען
קינדער קען גאר נישט אפ פריעטין פון אונזער היידיגע תורה :

הנה וויא עס איז גרעט גינארין אז דער עקין פון פריצות איז נאכס צוא ארעקטיט און
צוא גאד פיר גרויסע שטרויכקייטען וויא פיר דארף ויה איינדיקעס מאנטביל אונ
זיין פרייא צוא היפען ויה אונ צוא גיין אין דיא וועג פון צניעות . אונ איך צוא קענן זיין
זיינע טעכטער אז וויא זאלן זיין איינגינדיקט פון זייער וועלט נישט צוא גיין אין דיא וועג
פון פריצות ח"ו דיינט וואס בעויה איז גינארין אין וויפיל עקשער זיין מייאסער פירונג
קען באכט העקטער גאר אן ארבייל אז וויא גינדען וואס פאר זיין גיטעקע עגיכה דאס
איז וויא פרייגען וויפיל גענשטען צוא בהשבות דעות אונ איך וויפיל הונדערט ברכות
דכטיקה ווערן דורך דעם גיטאכט אין דער צייט וואס טען מאכט דיא ברכה קעגן איהר
ווארום זיין טפח אז עס איז אויפגיבעקט בייא זיין אשה וואו עס דארף זיין צוא גינדעקט
איז דאס אין בנך פון ערנה אונ קען טאר נישט זאגען . זיין איבערשיי ווארט אנטקעגן אונ
עס איז קיין חילוק צוא וויפען זיין בתובה צוא זיין אלשת איש דען עס איז נישט סוכר
צוא אפרונה קער נישט וואס זיא מינג גיין מיט דיא דאר אפ גינדעקט . אבער אגע זאגען
וואס כארף זיין בייא זיין אשה צוא גינדעקט איז בייא זיין בתובה איך דער זעלבער
דין . אונ אפירי אין דעם ארט וואס דער זיינדיגער פון אגע גשים אונ אגע בתולות צוא
גיין אין העקטער אז אפירי פון דעקטונגען איז ניקא קיין שום היתר צוא סאן וויא דער
קלדי פריצות , גם דארף קען וויפען אז דאס וואס פיר האבען גינדען אז קען טאר

שום חילוק בענין מה שאסור לומר שום דבר קדושה נגדה בין איש אחר שאינה קרובה ובין אביה ואחיה הכל דין אחד להם דהיינו שאפילו האב יודה לומר דבר קדושה נגד משה המנולה של בתו כשהיא מבת י"א ואילך [ולאמר אפילו נסמות מזה עיין בספר שלחן שלמה] וכשירגיל את בנותיו מנערותן להיות בדרכי הצניעות גם כי תגדל לא תסור מדרך הטוב שהוא ויזכה לראות ממנה בנים הגונים וחשובים וכמו שהבאנו למעלה כמה מאמרי חז"ל ע"י. והנה ענין הצניעות רפה מאד כהיום בעו"ה שבאווה מקומות הולכין למייל בחורים ובתולות יחדו ומי יוכל לשער גדול האיסורים והקלקולים היוצאים מזה ומי ראה כזאת ומי שמע כאלה כדורות שלפנינו הנהגת פריצות כזה כי אפילו אם לא יבא לידי איסור טמא הרהורי עבירה קשין מעבירה ועובר על מה שאהו"ל על מה דכתיב ונשטרם מכל דבר רע טכאן אמר ר' פנחס בן יאיר אזוהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה כלילה ועון זה הוא חמור מאד ומאד כידוע במאמרי חז"ל. ומלבד כל זה מצוי שהולך חוץ לעיר ובאים לידי יהוד ע"י המיול ואיסור יחוד עם העריות לכד הוא ג"כ איסור גדול מאד ובזמנינו חפנויות הם עריות כי הם בחוקת נדות. [ודע עוד דאפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהיא אחר כתיבת התנאים אף אם יקל לעצמו למייל עמה (*עכ"פ"והר מלהתיחד עמה שלא בפני אדם כי היא שוה לכל הנשים בענין זה ואין שום היתר כזה מחמת התנאים אפילו אם היתה מהורה וכ"ש שהיא בוראי נדה כ"ז שלא טבלה כדון ע"כ איסור יחוד במקומו עמר *) וכ"ש

(*) וח"ל מכתובות י"ב ע"א ח"ר יהודה וכו' כי הלא הם איירי אחר אירוסין שהיא מן החורה אש"ל נמורה מש"כ אחר כתיבת התנאים.

גיש נאנען. קיין היידיגען אינדעשין ווארט אנטקענין אפ גינדעקטע ארעקס איז. קיין שום חיובק גיטא צוא טישען איין פריעקדין פענשען וואס ער איז גיש איר פריינד און צוא ווישען איר פאטער מיט אידעק פרייער דהיינו אז אפילו דער אייגענער פאטער דארף זיך הישען צוא זאגן איין היידיגען אינדעשין ווארט קעגן איר אין דער צייט וואס זיא איז שוין גיף יאירד נאנג בייא איין אנדערין איז אפילו אז זיא איז היידיגער (וויא עקף יאירד) און אז ער נעמט איין גיוויגען זיינע טעקטער פון זינדקט צוא גיין אין דיא וועג פון צניעות איז דער גאך אז זיא נעמט ווערין גרעקער נעמט זיא גיש אפ טרעטין פון דיא גושע וועג און ער נעמט וזכה זיין צו זעהן פון אידע גושע קינדער און גרויסע חשבוים אין דער. דעה דער ענין פון צניעות איז בערה גרינג גינארין אין אנדערע טעטע וואס גיפנט זיך וואס גייען שפאצירען פרערים מיט פרטות צוא נאמען ווער קאן פלעגן זיין דיא גרויסקייט פון דיא עבירות וואס אין דעם און דיא קלקלים וואס גייען ארויס פון דעם ווער קאמ דאס גיהקרט און גינען אין פאנצייטיגע יארן צוויגע וועגן פון פריצות. און ווען אפילו זייא זאקין גיש קושען צו קיין עבירה פקש איז דיא שרעקטע פחשבות פאן דיא עבירה איז גרויס וויא דיא עבירה גמ דוקה דיא שרעקטע פחשבות קאן מען קושען צוא טוכאנה רד וואס דיא עבירה פון דעם איז זייער שרעקליך און זייער פארשקליך וויא אונזערע היידיגע חכמים רד שרייבן פון דעם אין פכה ערשער אז מען קאן חלקיה פאר זינדגען דיא יארן פאר דעם עון און אויך איז דער שטיינער אז זייא גייען דעין דער שפאט וואו קיין פענשין איז גיש דא איז דאס אביין איין גרויסע עבירה אז אפאנס פארשוין זאך זיך סתיער זיך מיט איין אשה אפילו זיא קאמ. קיין פאן גיש אפילו זייא קיינען גיש ציא פאן קיין עבירה גמ דארף מען ווישען אז דער חתן מיט דער פקד גאך תנאים דארטן אויך זיך גיחים צוא מתעבד זיך זיך אין דעם ארט וואס. קיין פענשין איז גיש דא ווארם פאר דער חופה איז זיא גלייך מיט אנדערע גשים און עם איז. קיין שום היתר גיש מיט

(*) וואף זה נבא"י הוא אדם ישר (עיין ברכות מג"ג ע"ב) דעם

גדר עולם

בחינוק ונישוק מן התורה ש"ע"י בא הכתוב לא תקיבו לגלות עוהו כמו שכתב הרמב"ם פכ"א מהלכות איסורי ביאה המחבק או מנשק אחת מכל העריות עובר בלאו דלא תקיבו לגלות עוהו והמקילין בזה עתידין ליתן את הדין ע"י בעוה"כ וגם לא יראו טוב בעוה"ז] וכמה מחויב כל איש להשיח עצות בנפשו ולפקח בענין זה על בניו ובנותיו שלא ילכו בדרך הרע הזה ולערוך לפניהם תמיד את גודל העון שיש בזה וגודל הונות שיהיה להם כשהיו והורין מזה וגם לבקש רחמים תמיד מהש"י עליהם שלא יבאו לידי עבירה ודבר מכווער וכוראי יעוררו ה' ויקבל תפלתו וכראיתא בתנא דבי אליהו מעשה בכהן אחד שהיה ירא שמים כסתר והיה לו עשרה בנים ואשה אחת וששה זכרים וארבע נקבות ובכל יום היה מתפלל ומשתמח ומלחך עפר בלשונו כדי שלא יבוא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכווער. אמרו לא יצאת אותה שנה שלמה עד שבא עורא והעלה הקב"ה את ישראל מבבל והעלה אותו כהן ולא נכנסם אותו כהן לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומכני בניו עד חששים שנה ואח"כ נכנס לעולמו ועליו הוא אומר במח בה' ועשה טוב וכתוב במחו בה' עדי עד ששני עולמות שלו שנאמר כי ביה ה' צור עולמים ע"ש. והכונה שמי שמשתמח לה' ומשליך כל במחיו עליו ומבקש רחמים שיהיו בניו הולכים בדרך התורה והוראה הקב"ה עוהו שיהיה לו מהם גם כבוד וגדולה בעוה"ז מלכד שכרו הגדול הצפון לו לעוה"ב:

דעם קואם איז גינען הנאים און כ"ש אז עם איז אסור בחבב ומעלעק זיין און אויף דעם איז דא איין ספוןשער פסוק אין דער תורה לא תקבר לגלות ערוה און פוזי לערייבם דער רמב"ם און דאס איז דאך ירוע אז אעק פתורות זענען גידות פאר פביקה און דא קאס מאבין זיך גרינג אין דעם זענען אנגיגרייט צוא געבין דין והשבון אויף יענער נעקט און נויא זענען דער פאר קיין נופין ניש קאבין אויף דער נעלמט) און וויפיל איז דאס קהיב יענער סענשט צוא וזיין עצות און צוא קלינין זיך זענען זיינע קינדערלאך זיין נאלין ניש גיין אין דא שטעקעט זענען פון פריצות און שטענדיג פארשטעלן פאר נויא דא גרויסע עבירה קואם איז דא א"י דעם און דא גרויסע סיבה קואם נויא זעלן קאבין אז נויא זענען זיין גיהנום אין דעם. גם נאך דער זענען תמיד געטון בחמים פון השירה אז זיינע קינדער זאלן ניש קיטען צוא קיין עבירה און צוא קיין מיאסע זאך און פתאי נעט אים הקב"ה העקשין און זיין הפקה נעט זענען אן גיטען און נויא עם שמוייט אין דעם הייליגען ספר תנא דבי זאקרו עם איז גינען אפעשה בייא זיין פון קואם דער איז גינען אגרא שמים קואם דער האט גיהאט זעהן קינדער זעקס זקרים און פיר גקבות און אלע פאן פקענט דער זיך גינין צוא דער ערד און געטין און מתפלל זיין צוא השירה אז זיינער פון זיין זאך ניש קיטען צוא קיין עבירה און צוא אינפאקיע זאכען קאבען דא חקמים גינאנט אז אין אקליינע צייט איז גיקיטען עזרא און השירה האט פקעה גינען אידן פון בבל און דער פון איז אויף אויף גינאנען מיט נויא און דער פון איז ניש נפטר גינאירן פון דער נעקט ביז דער האט זוכה גינען צוא זעהן פתנים גדולים פון זיינע קינדער יונ קינדס קינדער און אויף איהם שמוייט אין פסוק במח בה' ועשה טוב רבא פטרון אין השירה און טאטעס אויף שמוייט פטריו בה' עדי עד בי גתה ה צד עולמים. האט פטרון אן השירה זייגיג נארום צוא איהם איז בידע זעקטין דא פתנה איז נער עם נארפט צורוף זיין פטרון אויף השירה און טוט זיין רצון און געט בחקים אז זיינע קינדער זאלן גיין אין דער נעט פון דא הייקיגע תורה העקטם איהם השירה דער נאך קאבין פון זיין כבוד וגדולה אויף דער נעקט אויף. חזן זיין גרויסער שטר נאם איז איהם פאמאקטין אויף זענער נעקט נארום צוא השירה איז ביינע זעקטין :

הקדמה

הנה באשר שזה הספר נתיסד להיות נשים זהירות לתתנהג כדון וכדת אמרתי בנפשי שמיב לצרף לוח הספר עוד דינים מהלכות נדה הנחוצים לאשה שתהא בקיאה בהן כדי שלא תכוא לידו מכשול ואען ואומר. הנה כאשר ידוע לכל גדול הצרות והמצוקות אשר נתהוה בעולם מדי יום ביום וכאשר אנו רואים שאין אף איש אחד אשר ימלט מצרות שונות ובוראי משפטי ה' הוא בצדק ובושר. ע"כ צריך כל איש להתכונן כמעשיו ולראות היטב ולא על מעשיו לכד כ"א לראות להקן כל מה שיהיה ביכלתו גם מעשה וולתו מהעונות העצומים אשר נכשלים בהם בני אדם. והנה כאשר ידוע בנות ישראל נשים צדקניות הן ואינן רוצות לחמוא ח"ו ומ"מ הרבה נכשלים בעון חמור של איסור נדה שיש ע"ז חיוב כרת והסיבה מפני שלא למדו הלכותיה ויש מהן הרבה שאין להם אבות שילמדו להם. וע"כ הדבר הזה הוא בנקל להם ואינן יודעות שיש בהלכות נדה כמה ענינים אשר בעיני האדם נראה שהוא דבר קל ובאמת הוא דבר חמור מאד שנוגע לאיסור כרת ר"ל וע"כ בא האדם ג"כ אח"כ לצרות קשות ורעות. בנות ישראל התעוררו נא ורחמו על עצמכן וזכרו את אלהים היושב בשמים וגם רחמו על בניכם כי לכד העונש החמור שיש בעון נדה שהוא עונש כרת עוד הבנים נחשבים בני נדות אשר הם פגומים ומתועבים כמעט כמו ממורים וגם רחמו על עצמכם כי המשנה הקרושה אמרה לנו שמה שהיולדות מתות בשעת לידתן הסיבה הראשונה הוא מפני שאינן זהירות בנדה, ואפילו אותה האשה שמתייחן אותה בחיים ולא

אזוי וניא עם איז בעוויסט אויף דא וועלט. דא ביטערע צרות געפאך. וניא פיר זעהן געפאך היינט אויס אין אלע היינטיקע אונ בונדא דעם אייגעקסטיגס הנדגה איז ריקטיג. ברוד יעדער גענטש זיך גוט אום צוא קוקן. גישט אקין נאך פיר זיך נאך אויך בייא אנדערע צוא זעהן גוט אלע מינגלייט צוא פערצקטען אויף דא גרויסע פערקטליכע זינד. וואס ווערין פיר געלשין געפאך געשטרויבליט. אונ אזוי וניא עם איז געוואקסט דאס (נשים צדקניות) יודישע קינדער זענען ב"ה גוט אונ פרום אונ וויקען גישט חקילה קיין זשעקטיגן טהן. נאר דאך ווערין געפאך פיר געשטרויבליט אין דער פארקטעליכען איסור נדה (איסור כרת ר"ל) דער נויי זייא האבין גישט גיגערינט דא דינים פון הלכות נדה אונ טייך נויי זייא האבין געפאך גישט קיינע געשערין וואס נאך וניא געזען, באדאך איז בייא זייא דא זאקען גרינג אונ וויסין גישט אז ווען מען גייט אראפ דא מינדערסטע האר אונ מען טוט גישט וויא מען בארף צוא טהן איז מען עייטער אין רעכטע נדה (בהיוב כרת ר"ל) אונ באדאך קאסען ארום אלע ביטערע צרות, יודישע קינדער געפארעכט אייך אונ געזעקט אין איין גאט אין היפע אונ האט רחמנות אויף איינע איינע קינדער דען גישט גענג אז עם איז איין גרויסער פארקטעליכער איסור (כרת ר"ל) ווערין נאך דא קינדער (גלי גידות) וואס זייא ווערין גיגערינט געמעט אזוי וניא (במקוריים ר"ל) אונ אויך געפארעכט אייך אויף איינע יאגע יאך, ווארום דא היינטיגע משנה שרייבט דאס וואס גיווינערעס גייען ר"ל אונעק פון דער וועלט אין דא קיכעט, איז דאס ערשטע נויי זייא זענען גוט גיהים אין הלכות

מתה בעת לרתה צריכה לידע שהיא מוזמנת עוד לעונש גדול וליסורים גדולים בעוה"ב, והיא הצטרך ליתן דין וחשבון על כל פעם ופעם שלא היתה זהירה כדון, וע"כ חורנו והדפכנו את האזהרה הזו עם ענינים הנחוצים מאד מאותה הלכה מן הגאון הקדוש ר' שלמה זלמן ולה"ה אב"ד דק"ק ווארש"א בעל המדרת שלמה אשר כל אשה תקה לה מועד לקרות ולזהר מאד שלא לסור מזה אפילו כמלא נימא ומי שאינה יודעת לקרות בעצמה להבין תבקש אשה אחרת שתאמר לפניה ותסביר לה הרבר והעיקר שלא תסנע סדבר זה סחמת נושה ותשער בעצמה אלו היתה צריכה לאיזה טובה שנוגע לה בעניני העוה"ב בודאי לא היתה מתכיישת ובפרט בדבר זה שנוגע לעוה"ב ולעוה"ב וגם נוגע לחיי בניה וכמו שכתבנו בודאי צריכה שלא תתכייש וכל איש מחויב לראות שזהיה אשהו בקיאה היטב כאלו הלכות טובו ונכון שקודם שנכנסות בנות ישראל לחופה אבותיה או קרוביה יבררו לה איזה עקרים מהלכה זו אותן הדינים שצריכה להן לידע ובזכות זה יהברכו מטעין הברכות ויזכו לבנים ת"ח ואריכת ימים :

דברי הצעיר המלקט בהסכם הרכנים יצחק בר"ן טווארשא .

גדה . און אָפּיזו אַנעקע וואס מ'איז קאָמט לעפּין באַרף זיז וויסען אז עס איז אָהן גיגרייט גרויס שטראַף און אַרעקליגע יסורים אויף יענער וועקט פאַר דייע פאַרקמליגע עבירה און זיז וועט באַרפּין אַס געפּין דין און חשבון פאַר יעדער סאַל באַרום האַפּין מיר איבער גייט געדרוקט דיא אַרטה מיט דיא גייטיגע רינים פון הקלות נדה פון הייליגטן נאשעגעקער צדיק הגאון וקדוש ר' שלמה זלמן וצלה"ה אב"ד דק"ק ווארש"א או יעדע פרויא זאך זיך צייט געסען צוזא לינגען און דער פון גישט אב צוזא גיין דאס גרינגסטע זאך און ווער עס קען גיט לינגען זאך געסען איין אנדערע פרויא זיז זאך איהר גוט ערקלערן . און כמעדי גישט זיך צוזא אשעסען . זיז זאך זיך פארן פעלן אז זיז באַרף האַפּין איין סודגה נאס איר איז נוגע אין איר לעבין וואלט זיז זיך געוויס גיט אשעסען בפרט דאס איז נוגע אין דיא וועקט אין יענע וועקט און אירע קינדערסער לעפּין באַרף זיז זיך געוויס גיט אשעסען און יעדער באן איז כרוב צוזא זען אז זיין ווייב זאל אין דיא רינים גוט קקאר זיין . און דאס נעקט איז אז קיין יודישע טעכטער זאלן פריער אונטער דער חופה גיט גיין ביו דיא אשעסען אַדער אירע פריינד זאלן איר אויס לענגען דיא הויפט רינים פון באַגענט וואס זיז באַרף תיקען . און בזכות זיך וועלן גיין גיגענטשט וועלן (פאגען הפרכות) און וועלן זיך גיין צוזא האַפּין קינדער פלמירי תכמים און ציז אַריבת ימים :

א.

כל איש מהויב לפרוש מאשתו כטוך ליומטה היינו כטוך לזמן שהיא רגולה לראות ואפילו עדין לא ראהה ואם אין לה זמן קבוע לזה צריכה לשאול אצל מורה הוראה איך לנהוג עם הפרישה שלה :

ב.

כל אשה שצריכה לשאול שאלה בעניניה איננה רשאה לשאול אצל אשה אחרת כיא אצל מורה הוראה. ולמע"ה שאשה לא תרהיב בנפשה לפסוק איוה דין :

ג.

כל אשה שטרנשה שנפתח רחמה או שיצתה ממנה ליחה צריכה תיכף לברוק עצמה כחהיכת בר גקי וכשהטעא איוה דבר לח אם היא לבנה לגמרי מהורה ואם אינו כך או שנפתחה רחמה וברקה ולא מצאתה אח"כ כלום צריכה לשאול שאלה וכן אם לא ברקה תיכף ששנפתחה רחמה צריכה ג"כ לשאול שאלה :

ד.

בזמן שהיא טמאה בין טרם בין סכתם עד אחר הטבילה צריכה להיות מרוחקת מבעלה שלא יגעו זה בזה. היא אסורה לישן על ספתו וכן היא על ספתה אף שלא בפניה וכ"ש כשנם היא שוכנת שם בודאי אסור להם לישן יחד אף כשהם מלובשין בכגריהם והעון טוה גדול טאר ויש עכור זה עונש גדול והובא בסה"ק שדומה זה לאחר שמגלגל עצמו בבית הכסא. וגם צריכין ליוהר כל זמן נידותה קודם הטבילה

א.

יעקב אשה איו זיה קרוביב אפ צוא לייקען פון אידר כאן ווען עם קימט אוים אידר (נוסטה) דאס גיינט כען ווען זיא איו גיוואהנט צוא זעקן אפיוו זא זיא האט נאך גיט גיזעקן אונ זא זיא האט גישט קיין גיזעצטע צייט כוז זיא פרעגין א שאקה בייא מנהז הנהצה וויא זיא זאך זיה נוהג זיין מיט דעם אפ לייקען :

ב.

יעקער אשה וואס דארף פרעגין א שאקה טאר זיא גישט פרעגין בייא קיין אנדערע אשה. גאר בייא איון סוכה הרצה. אונ רטעה. קיין פרויא זאך זיה גישט דער נעגין צוא פסקענען :

ג.

יעקע פרויא וואס זיא האט גישפירט זא אידר מיטער אדער גיפירט האט זיה גיעפינט. אדער זיא שפירט אז עם איו עפים אפ גיזאנגען פון אידר. כוס זיא זיה באךד גוט בודק זין מיט אריון טיכלע. אונ ווען זיא גישינט צנאכקייט אונ עם איו גאנין קראדך איו זיא סהור. אבער ווען עם איו גישט גאנין קראדך, אדער אפיוו זיא געפינט גאר גישט כוס זיא פאקען א שאקה. דעם גלייכען זא זיא האט זיה גישט פאךד בודק גיווען כוס זיא אויך פאכין א שאקה :

ד.

ווען זיא איו טיכא פייא פון דס אדער פון איון פלעק ביו נאך זיא טבילה כוז זיא זיין דער נויטערט פון איר פאן. גייא זאקין זיה גישט אקן ריקען איווער דעם אנדערין ער טאר גישט שלאפן בייא אידר אויפן בעטיד ווען זיא איו אפיוו גיטא אונ בפדט זא זיא איו אויך קא טארין וויא בנורצי גיט זיין איון איון בעטיד אפיוו זא זיא ווענען גיידע אקן גימארן דיא געבדיה איו דער פון ווער גרויס דאס איו דער פאר דא איון שרעקליכער עזש ווענט גיפראכט און ספרים בקרושים דאס איו גידיה וויא כיא וואנגערט

גדר עולם

שלא להושיט או לזרוק שום דבר מידה לידו, ויהיו והירין שלא יראה כשרה במקום המכוסה. ולא ישחקו שניהם יחד ולא ידברו דברי היתול וקלות ראש ולא יאכלו ביחד מכלי אחד והוא אסור לאכול או לשתות מהמאכל או מהמשקה שנשאר ממנה אך אם שפכו אל כלי אחר מותר לו לאכול או לשתות. בכל אלו הדינים אין חילוק בין הימים שרואה בהם דם ובין הימים שסופרת השבעה נקיים כי כל זמן שלא מבלה הרי היא נדה נמורה לכל הדינים ולמעה"ש שלא יקילו עצמן בכל אלו הדברים [ועוד נהרנה דברים המונח נגמ' ופוסקים עתה אסורה לעשות לנעלה] כי הם עבירות גדולות ולא יחמאו ת"ו את ימיהם :

ה.

דיני הפסק מטהרה

כל אשה שנממאת מדם או מכתם יכולה לעשות ההפסק מטהרה ביום החמישי אם פסק מלזוב דמה היינו אם נממאת ביום א' תוכל לעשות ההפסק מטהרה ביום ה' ולמעה"ש ולמעה"ש ליוהר היסב שיהיה ההפסק מטהרה כדין כמו שנכתוב בסמור :

ו.

בדיקת ההפסק מטהרה צריכה להיות סמוך לשקיעת החמה שהיא ערך שעה קודם הלילה. ואם לא היה כן, צריכה לשאול שאלה אצל טורה הוראה [ומה שכתוב בספר מעין טהור אחר בין השמשות הוא טעות הדפוס] :

זה אין איין בית הפסקא גם בארץ קען וזה היסין אין קער צייט וואס זיא איז איין נדה גיט קער באנגען אַדער וואַרפֿן. קיין שום זאך איינער דעם אַנדערין. וויא זאקן זיין גיהיט אז ער זאך גישט זעהן איר פאר באַרען זייב זיא זאקן גישט זאקען זוא זאקען אינ גיט זאקן זוא זאקען פון איין גלי ער פאך גישט לעסן אַדער טרינקען פון קער פרי וואס זיא זאקט איבער, נאר אז קען האט איבער זינאקען אין איין אַנדערע פלי קעג ער שוין זאקן אַדער טרינקען. עס איז גיט קיין (היזוק) אונטערשיד פייא דיא פגען וואס זיא זעהט דם, אונ פייא דיא קעג וואס זיא צייקט שוין דיא הינע פגען פיו זיא גייט מַבְרָה. איז זיא נאך אַרעכטע נדה. קיינען אַקע זאקען. למעה"ש גישט זוא פערנרנגערין זיה נאָהר קשאַק אַפ גיהיטען זוא זיין איין דיא אַקע דינים. ווארים דאס איז גרויבע גבירות. זיא זאקן חזו זייערע זאקען גישט פיר זינגען :

ה.

דינים פון אַפ ציען.

זענער אשה וואס איז טמא גינארין פון דם, אַדער פון איין פלעק, קען זיא באַרן דעם אַבצוג אין פּינפּטען טאג, אויב עס האט שוין אויף גיהערט זוא זיין פון איהר דם, היינו אויב זיא איז טמא גינארין וונאָג קען זיא טאקען דעם אַבצוג דאָערשטיג למענה ורמענה גוט גיהיט זוא זיין אז דער אַבצוג זאך זיין זעכטיג פֿרין וויא זייערע וועט זשטיין :

ו.

דער אַבצוג זאקען זיין איינער דיא זין גייט אונטער דאס איז אין ערה איין זעהן פאר נאכט, אינ אויב עס איז גינען ווייניגער וויא איין - - - זענה פאר נאכט זאקען זיא

ז.

ההפסק מהרה צריך להיות כך. תרוץ היטב אתו סקום וסביב ותלבש כתונת לבנה ותציע על מפתח סדין נקיה ותקח חתיכת בר נקיה לבנה מפשתן או מצמר נפן [באנוויל] ולא תהיה חרשה אלא ישנה ותעיין אם היא נקיה ולבנה היטב ובוה תעשה הבריקה היינו שתכנים את הכר באצבעה עמוק עד הסקום שמרנשת כשהיא עם בעלה ותברוק היטב בכל הצדדין בתורין וסדקין ואם כבר לה סאר להכנים הבריקה בעומק כ"כ כמו שכתבנו לכה"פ תראה להכנים בכל כחה עד הסקום שורה מנעת בכל האפשרי ולברוק בכל הצדדין בחורין ובסדקין. והאשה שאינה עושה כן ומנסת הבריקה כ"א מעט ומקנחת עצמה אין בדיקת הפסק מהרה שלה כלום ולא תועיל לה מבילתה והרי היא בחזקת גדה [בחיוב כרת ר"ל] :

ח.

מהנכון שתנהג עצמה שאחר בדיקת הפסק מהרה חכנים חתיכת פשתן נקיה בעומק וגם יהיה רחוק ויהיה מונח שם עד הלילה ואח"כ תוציא ותראה אם היא נקיה :

ט.

מיום המחרת שאחר בדיקת הפסק מהרה זו תחול למנות השבעה נקיים ומחויבת לברוק עצמה שתי פעמים בכל יום משבעה הימים שחרית וקודם הערב בחתיכת

וּיֵאָמֵר פְּרַעְיִן אֶשְׁאֵלָה (אוג וואס אין ספֿר סַעֵן סְהוֹר שְׁמַיִט גָּאָר גֵּין הַשְּׂמֵשׁוֹת אִין קָאס אַגְרָאז פֿון דְּרוֹק :

י.

דְּעַר אָבְצוג דאַרף ויין אַזוי. וּיֵאָל זײַך גוט אַרום וואָשׁין דָאס אָרַט און אַרום דַעס אָרַט. און אָן סַעֵן אַקְוִיָדֶר הַעֵכֶד. און בֵּינִין אַ קְאָדֶר לִיִקְעָה. און גַעֲמִין אַגְאָנִן בֵּיין טִיכִיל פֿון לאַווִינט אַדער פֿון באַנוויק. נִישְׁט קיין בֵּיא טִיכְעֶל און נִישְׁט קיין שְׂטאַפֿס נָאָר אִיין אָקט טִיכִיר. און בֵּיא קַקְעֵן אויב עֵס אִין גוט בֵּיין און נִייס. און מִיט דַעס טִיכְעֶר סאַכִין דִיא בְּרִיקָה. בֵּיינו זִיא זָאל דָאס טִיכְעֶל אַרִיין בְּרֵיינְגֶען אִין דַעס אָרַט מִיט דַעס פֿינְגֶער נאַנִן טִיף. אַזוי נִייט ווִיא זִיא שְׂפִירַט וָעֵן זִיא אִין צוּא זאַקֵען מִיט אִיקֶד סַאָן און נָאָר זײַך גוט בּוֹדֶק ויין אִין אַקֶע ויִפֿען און אַקֶע ווִינְקֶען. און וָעֵן עֵס אִין אִיקֶד נאַנִן טוֹעֶדֶר אַרִיין צוּא בְּרֵיינְגֶען אַזוי ווִיא דָא שְׂמַיִט. צום ווִינְגֶען סַום זִיא וָעֶקֶען מִיט אַלע קַעֶפֿטִין אַרִיין צוּא בְּרֵיינְגֶען אַזוי טִיף ווִיא עֵס אִין נָאָר סִיגֶעֶךָ און בּוֹדֶק ויין אִין אַקֶע ויִפֿען און אַקֶע ווִינְקֶען. און דִיא אִשָּׁה וואָס מִיט נִישְׁט אַזוי. נָאָר זִיא בְּרֵיינְגֶט אַרִיין אַפִּיסִיל און ווִישְׁט זײַך אָפֿ אִין דְּעַר אָבְצוג נָאָר נִישְׁט גֵיִעֶכֶנִט. און עֵס הַעֶקֶפֿט נָאָר נִישְׁט אִיקֶד מְבִיקָה און זִיא אִין ווִיפֿער אַגְדָה (בְּחִיוב בְּרַת ר"ל) :

יא.

עֵס אִין גֵּיִיך זײַך נוֹהֵג צוּא ויין אָן נָאָך דַעס אָבְצוג נָאָר זִיא אַרִיין בְּרֵיינְגֶען אַרִיין טִיכְעֶר נאַנִן טִיף און אִיינג. און עֵס זָאָר דִיאָשִׁין דִיעֵן בִּין נַאָמֶט. און דְּעַר נָאָך וָעֵן אויב עֵס אִין נאַנִן בֵּיין :

יב.

פֿון סִאָרְנֶען נָאָך דַעס אָבְצוג נָאָר זִיא אָן בֵּייפֿען צִיילֶען דִיא וּפֶען בֵּיינֶע סַעֵן. און זִיא

גדר עולם

בר נקיה ולהבנינו בעומק כנ"ל ואם כבר לה לעשות כן בכל יום למעה"ש לכה"פ פעם אחת משבעת הימי נקיים [והעיקר ביום ראשון] מוכרחת לעשות הבדיקה ממש כבדיקת ההפסק מטהר ושאר הבדיקות תעשה איך שתוכל. אך כל אשה צנועה בל חיקל עצמה בהבדיקות והברק עצמה היטב כל שבעת הימים ואם לא ברקה עצמה היטב אף באחד משבעת הימים בבדיקה טובה בעומק כמו שצריך להיות ורק הבנימה מעט וקנחה עצמה אינה נחשבת השבעת ימי נקיים לכלום ומבילתה אינה מבילה ועדיין היא גדה גמורה :

י

כל הבדיקות צריכות להיות לאור היום ולא לאור הנר ולא לאור האבוקה [לאמס'] :

יא

השבעה ימי נקיים צריכין שיהיו רצופים והיינו שלא תראה בכל אלה הימים שום דם ולא שום כתם. ואם מצאה דם או כתם באמצע השבעה נקיים שנמסאה עי"ו. צריכה לחזור ולספור שבעה נקיים מחדש ולעשות מקורם בדיקת הפסק מטהר עוד הפעם כדון הנוכח למעלה, אלא שאינה צריכה להמתין חמשה ימים עד עשיית ההפסק מטהר כמו בתחלה אלא באותו יום שנמטהר פדס תוכל לעשות קודם הערב ההפסק מטהר ומטהרת התחיל לספור השבעה נקיים :

יב

במצא איזה נשים שאינן יודעות איך להתנהג וכאשר צריכין לעשות ההפסק מטהר

ויהי איך כחויב זיה בנרק צוא ויין צנוייה מאל יעדען טאג. אין דער פריא אג פאר נאכט זאָע זיָען קעג. באַנץ טיף טיף צריין טיָענר. באַרר ווען עס איז איהר שווער אזוי טיף בנרק צוא ויין טיף טיף צריין. רסענ"ה אין ניינינגטען איין באַרר פון דאָ ויָען רייַע טעג (אונ דער הויפט איז דעם ערשטן טאג) סוז ויה פאָכען אַ בדיקה אזוי ויה דאָ בדיקה פון אַבצוג אונ אין דאָ רעשטע טעג ניינינגדיקע בדיקות. באַרר יעדע פּוֹפּע אַשָה זאָר זיה נישט גרינג פאָכין אונ זאָר אַזע טאג נוס בנרק ויין. אַבשער ווען זיה דאָס קיין איין פאָר פון דאָ ויָען טעג איהר נישט בנרק גינודן באַנץ טיף ויה עס גיהער צאָס ציין. באַרר אַבשער צריין גיָרענגט אונ אַפּ גיווישט. איז איהר זיָען רייַע טעג גיָיט גירעניגט. אונ דאָ פאָכילא איז קיין טדיקה נישט. אונ זיה איז נייַטער צרעכטע גדה :

י

אלע בדיקות באַררין ויין בייא דאָ ליקטוקייט פון טאג נישט בייא קיין קעכט אונ נישט בייא קיין לאָפּ :

יא

דאָ ויָען רייַע טעג באַררין ויין דאָרף צאָנאָרער. זיה זאָר אין דאָ טעג באַרר נישט גיפּינען קיין כּס אונ קיין טאָס פּעקע. אונ ווען זיה דאָס גיסנען רם אַדער איין פּעקע אין טיפּען דאָ ויָען רייַע טעג וואָס זיה איז פּנאָ גיוויירן כּוס ויה אויפּס בייא צייַען זיָען רייַע טעג. אינ פאָכין איין בייַעס אַבצוג רעכטניג ויה אויבין איז גיָשטאָנען. באַרר זיה באַרר נישט וואָרשין פּינף טעג אויף דעם אַבצוג. באַרר ווען זיה ווערט בייין קיין דאָ פאָר באַכט פאָכין דעם אַבצוג אונ פון פּאָרנין און בייַפּין צייַען ויָען רייַע טעג :

בייל

אינן בודקת עצמן קודם הערב שמש ואומרת שמכוננת במחשבה שתחזיל ההפסק
טהרה מביום ובלילה עושין הבריקה מודיעים אנתנו איהן שרם כחזקת גידות נמורה
כשעושין בן ומצוה לפרסם טעותן זאת

יג.

כלה קודם התנהגה צריכה לספור שבעה נקיים קודם טבילתה וההפסק טהרה והבריקות
מהשבעה נקיים שזה הוא לבריקת שארי נשים ואסור לה להקל עצמה ח"ו
בשום אופן אף כחוט השערה :

יד.

תחיל לספור השבעה נקיים סמוך להתנהגה כשיוודעת בבירור הוסן המוגבל
שהתנהגה צריכה להיות :

טו.

אם באמצע ספירת השבעה נקיים אירע שנחאחר זמן התנהגה ולא תהיה כהזים אשר
השבו בתחלה צריכין לשאל אצל מורה הוראה אם צריכה לספור השבעה נקיים
מחדש. ומצוה רבה לפרסם זאת כי כסה אנשים אינן יודעין יי הצריך לשאל שאלה
על דבר זה וסבורים כי כיון שספרה שבעה נקיים דיה :

יב.

שייך חייב קודם תייסק נים. אונ אז וייה בארפין באבין דעם אבצוג. נענין וייה
וף נישט בודק פארבאכט. גאדך וייה זאנין אז וייה קאפין אין זענען. אין וייה נאכט
סאכן וייה דיי קהינה. זאלין וייה וייסקען אז וייה זענען קעקשע גידות, עם אז א סענה
דאס ספרטס צוא זיין :

יג.

א פקה פאר דיא דרנהגה כוז ציידן זיינען ריינע טעג פאר דער טבילה. אונ דער
אבצוג אונ דיא פדיקות פון דיא זיינען ריינע טעג איז גלייה וייה וייה אין אנדערע אקשה
וייה פראדך זיך גאר נישט פאר דרינגערין חיו אויף קיין שום פאר דיא סינגעקשע קאדך :

יד.

ויא נאד ערשט זין רייפין ציידן דיא זיינען ריינע טעג גאנקט פון דיא דרנהגה :
זענען וייה וייקט שוין קאדך אונ זיכער זענען דיא דרנהגה קעט זיין :

טו.

אז איז מיפען ציידן דיא זיינען ריינע טעג. האט זיך גיפאכט איין עיכוב אז דיא
דרנהגה זענט נישט קענען זיין אין דעם פאג קאם פון האט פריער אפ גישיכטס. בארף
קען פרענין א שאקה אויב זי בארף איבער גינעם ציידען זיינען ריינע טעג. עם אז
א טריקט סענה דאס זעקאנט צוא סאכן. וייל פיל סענשין ווייסן נישט אז בארס בארף
קען פרענין א שאקה. וייה סינען אז וייה האט גאדך גיציילט זיינען ריינע טעג איז
שוין גענט

גדר עולם

מז.

דיני טבילה

ביום שצריכה לילך לטבילה לא תאכל בשר כל היום וזו לא אירע מביטלה כמוצא שבת מותר לה לאכול בשר בשבת אלא שתנקר היטב בין שיניה בערב קודם הטבילה כי אם יש דבר מה בין שיניה או על שיניה מביטלה אינה טבילה גם לא תלוש עיסה ביום טבילתה ולא תגע בכל דבר הנדבק על ידיה אך אם צריכה לעשות לכבוד שבת תעשה הכל ואך הרחויץ עצמה היטב אתר זה :

יז.

צריכה לילך לבית הטבילה בעוד יום בכדי שהוכל לרחוץ את עצמה ולמרק ראשה וליטול צפרניה וכל מה שצריכה לעשות תעשה הכל ותעסוק בדברים אלה עד שתחשך. ואם אין באפשרי לה לעשות הכל קודם שחשכה מותרת לעשות בלילה אך כל תעשה במהירות ורק בשוב הרעה. ומאד יש לזהר שהאשה העומדת על הטבילה כל תחפו ותרחק בהנשים שיכלו מעשיהן שעי"ז לא יוכלו לעשות הכל כדון והאשה הדוחקת בהנשים שימהרו מעשיהן סחמאת את ימיה בזה ועונה תשא ואמרת להיות עוד מסוגית ע"ז אם לא תטיב מעשיה

יח.

צריכה לרחוץ היטב כל גופה וכל מקומות הנסתרים צריכה למהר אותם שלא תשא

מז.

דינים פון דיא טבילה.

דעם טאג ווען זיא בארף גיין טבילה זאל זיא דעם גאנצן טאג קיין פרייל נישט עסן. נאדער אז זיא איז מוזיק כוצאי שפטה (שפטה צינאכט) מעג זיא שפטה עסן פרייל. נאר זיא זאל זיך גוט אויס שטעקן צו ווישען דיא ציין פאר דער טבילה. נארום אז עס איז עפעס דא צו ווישען דיא ציין אדער אויף דיא ציין. אז דיא טבילה נישט קיין טבילה. אויך זאל זיא דעם גאנצן טאג נישט קענען קיין פויג און נישט אן רייען קיין קלעבעדיגע זאך. ווען זיא בארף מוזן קפוד שפטה. מעג זיא טען. נאר זיא זאל זיך באהר דער נאך גוט אפ וואשן :

יז.

זיא זאל גיין ציטליך פאר נאכט אין מקוה. כדי זיא זאל קענען זיך באדין צוואגן אקעס וואס מען בארף מוזן אקעס פאר נאכט און עס זאל דויערן אין דער נאכט ציין. און ווען עס איז אפער אידך נישט מעגליך אקעס צו מוזן פאר נאכט. מעג זיא מוזן בייא נאכט. נאר זיא זאל נישט טען האלטיגדיג נאר גימאסין. למענה דיא טייערדיג זאל נישט זאגן אויף דיא וויבער בייא דעם באדין. כדי זייא זאל קענען אקעס מוזן דין. און דיא טייערדיג וואס זאל אויף דיא וויבער פאר זינדיג פאר זיך אידך זאל זיין. און זיא טאדער נישט זיין קיין טייערדיג :

יח.

זיא זאל זעהן זיך גוט ארום וואשן דעם גאנצן גוף. און אקע פארבאנדענע ארשט דיין צו באדין. עס זאל אויף אידך נאר נישט קלעפן. און דיא קאר גוט צו קענען

עליהם שם לכלוך. וצריכה לסרק ולחוף את שערותיה הישב וכל זה יהיה במים חמין. ואחר רדיצתה צריכה להשניח הישב על כל גופה אם אינו דבוק שום לכלוך בגופה ואם נקי הוא לנמרי ובהמקומות שלא תוכל לראות בעיניו תמשמש בידה אם אין שם לכלוך וכן כשהולכת על המדרגות אל המקוה ומתלכלכים רגליה בעפר ושום תרחיץ אותם הישב במי המקוה קודם מבילתה ותעייץ קודם המבילה על גליה ובין אצבעותיה אם הם נקיים :

ב.

האשה העומדת על המבילה צריכה להשניח הישב שלא תצא מהאשה המובלת בשעת מבילתה שום חלק קטן מגופה מן המים וגם על שערה מאד צריכה להשניח שלא יצופו למעלה מן המים כי אף אם יצאת רק מקצת משערה אחת כותך המים לחוץ אין מבילתה מבילה כלל והרי היא ערוין בנידותה באיסור כרת ר"ל ע"כ צריכין ליותר מאד בזה. ומנהג טוב שהנשים לא ישאו על עצמן שערות גדולות כרי שלא הבאנה לידי מכשול במבילתן :

ג.

לא המבול עצמה בקומה זקופה וגם לא תשוח הרבה יותר מדי [וע"כ צריך שיה' גובה המים לכה"ס בורת למעלה ממכורה [נאפיל] כי יש מקומות בגוף שנסתרו כשעומדת בקומה זקופה וכן כששוחה עצמה הרבה ולא תבא שם המים אלא צריכה לכפוף עצמה מעט כמו בעת שעורכת עיסה. ידיה לא יהיו סגורים רגליה לא יהיו

אנן אוים צ'ונאניו. אנת דאם אקעם זאל זיין קיט וואקערס וואקער. אונן נאך דעם קאדין זאל זיין זוף ארום זעקן דעם גאנצען גוף אויב, עם קלעבט גישט עפעס אויף דעם גוף. אונן אויב ער איז גאנץ ריין. אונן דיא געמער וואס זיין קען נישט דער זעקן קיטין אויב זאל זיין ארום פאפין קיט זיין הענד אויב, עם איז נאר ריין. גם אז זיין גייט אראפ אין סקנה אונן דיא פיס ווערן ציין גיטעטיין אין פאקטע זאל זיין פאר דיא סבילה גוט אפ וואקען אין סקנה דיא פיס אונן צווישן דיא פינגער אונן בייא קקען אויב, עם אף נאר ריין :

ד.

דיא טיקערין בארף שטארק אכטונג געבן בלשעת סבילה או עם זאל גישט ארום שטארין ריין שום גיך פון גאנצן גוף פון וואקער. אונן אויף דיא נאר שטארק אכטונג ציא געבען עם זאל גישט ארום שטארין אדער שוויקען אויבער דעם וואקער. ווארום אז עם האט ארום גישטארט פון וואקער אשינו איין ברעג פון איין נאר איז דיא סבילה נאר גישט קיין סבילה אונן זיין איז ווייטער איין רעכטע גדה ע"כ איז אכטונג טוב אז ווייבער זאלן גישט גיין און גרויסע האר פרי וויא זאלן גיט קוקען ציא קיין קבילד אין סבילה :

ה.

זיא זאל זיין גישט טיגל זיין אויף גישטעלט. אויף גישט שטארק ציין גיבונקען דען עם איז דא געמער אין גוף וואס ווערן פאר קאדין זאלן דעם. אונן דאם וואקער קוקט גישט אויף זיין באריבער זאל זיין טיגל זיין אכטונג ציין גיבונקען אזוי וואס זיא עקלעקעט פריי. דיא הענט זאל זיין גישט האלטן ציא גיבאכט. דיא פיס זאל זיא גישט

מזובקים זה בזה שאם היו רגליה מדובקים זה לזה ומדיה סגורים עד שלא תוכל לכת שם המים ביניהם לא עלתה לה מבילתה. פיה אינה מחויבת לפתוח שתבא מים לפיה אבל לדבק שפתיה ביותר אסור. אך צריכה שיהיו שפתיה רפויים כמו שהם חסידים. עיניה אסור לסגורם היטב וכן לפתחם ג"כ אסור אלא צריך שיהיו סגורים מעט. וצריכה ליזרה בכל אלו הרברים כי כמה דברים מעכבים המבילה אף בדיוכד ואם לא חוזר בהם הפסל את מבילתה. ולכן לא תעשה המבילה במהירות כ"א בישוב הרעת כרי שתזכור את כל אשר צריכה לעשות ובכל אשר צריכה לזוהר :

כא

אם אירע מבילתה כליד ש"ק צריכה לילך לבית המרחץ בעוד היום גדול לא פחות משעה שלשה קודם וכן הדלקת הנרות כדי שיהא לה שהות להקן את עצמה היטב קודם וכן הדלקת הנר שלא הבא לידי חילול שבת ח"ו ותוכל לילך להדליק נרות שבת בזמנה ואח"כ תלך לבית המבילה. ואם נתאחרת והראה כי לא יהיו לה שהות לבא להדליק הנרות בזמנה תגיד לבעלה שהוא ידליק הנרות כדי שלא תצטרך למהר את עצמה מחמת זה וע"י המהירות לא תעשה הכל ח"ו כיוצא. וקודם כל דבר המול צפרניה והסרק את עצמה כל עוד שלא שקעה החמה כי כשתשקע החמה והשכה אסור לעשות זאת ומסילא תהא צריכה לרחות מבילתה ליום אחר. ואם שכתה ליטול צפרניה ושקעה החמה צריכה לישאל אצל מורה הוראה. והנני מזהירם ומודיעם כי האשה

גישט האקטען צוא נאקטען. נארום אז ויא האם ריא הענט גיהאקטען צוא גיפאכט. גידער ריא פיס גיבאקטען צוא נאקטען וועלעכעס דאס וואסער קען גישט ציין קיטען. איז ביא סבילה גישט קיין סבילה. דאס טויר דארף זיא גישט געגענען עם נאך ציין גיין נאכער אין טויר. אזוי נאך זיא גישט שפאקט צוא פארזי דיא ליפין. נאר זיא נאך זיא אביסל צוא האקטען צווי וויא עם איז געווינקטקיי. דעם גזיקען זיא אונזען נאך זיא גישט געבאקט געגענען. אונ אויך גישט גישטקט צוא האקטען. נאר אביסל צוא גיפאכט. זיא טויר גינאריקט זיך אין דעם געגענען. נארום אז זיא איז גישט גינאריקט איז דעם געגענען איז ריא סבילה גישט גיקעניט פאר קיין סבילה. איבער דעם נאך זיא ריא סבילה גישט מאכן האריקטיג. נאר ביט וישוב בדעת. זיא נאך אין זינען דאסין אקעס נאם זיא דארף שוין. אונ אקעס נאם זיא דארף גינאריקט זיין :

כא

אז ריא סבילה קיטט אים פרייט צוא נאכט נאך זיא גיין אין פאר גאנין פרייט פרייט פאג אים ווייניגסטנס א שטיג פאר זיכט צינען כדי זיא נאך אקעס קענע פארשט פאכן זיך פאר נאכט זיא נאך גישט קיטען צוא חילול שבת חו' אונ זיא נאך גיין אהיים דיקט צינען אין דער צייט אונ דער נאך נאך זיא גיין צום בית המבילה. אונ אז עם איז שוין געשט דארף זיא הייסן איידער זיא גייט אונזען דעם סאן דיקט צינען כדי זיא נאך זיך גיט דארפין אהיים הייליך גיין דיקט צינען נארום דארף דעם קען זיא גיט סאן צילן זיין קען דארף אונ וויא זיא קיטט צווי איז דאס געלשטע ריא גענוי אראם צוא געפען אונ אים צוא געפען זיך איידער ריא זיך גייט אונזער נארום אז עם ווערט שבת נאר קען דאס גיט פארן. וועט זיא דארף גיט קענען גיין אין סבילה אונ אויב זיא נאם פאר געסן אפ שניידען אונ דער טויר איז גינאריקט שפעט דארף זיא פגענין אשאקה. קען איז כיהר אונ קען נאריקט גאנץ שפאקט אז ריא נאשה נאם שנייט גענוי נאך ריא

אשר המרק את שערה או תחתוך צפרניה אחר זמן הדלקת הנרות היא מחללת שבת שיש בזה עון מיתה ח"ו ומה שאומרות איוה נשים כי מפני מצות מבילה מותר ליטול הצפרנים או למרק את שערה גם אחר זמן הדלקת הנר מודיעים אנחנו כי מועות הן ברבר זה כי לא הותר שום איסור מחמת מצוה זו ולמעה"ש שלא להקל עצמה ובל תחטא את ימיה בעין חלול שבת ח"ו :

כב.

הנה יש עוד הרבה דינים מהלכות נדה הכתובים בספר מעין מהור ועוד בכמה ספרים אשר כל אשה מחויבת ללמוד אותם ולא כאיוה נשים שאומרות שהדינים מספר מעין מהור הוא רק לנשים צדקניות. לא כן הדבר אלא שכל הדינים מספר מעין מהור מחויבת בהם כל אשה ואשה ואסור לסור אפילו מאחד מהדינים אפילו כחוט השערה אם לא בשאלת מורה הוראה ואנחנו כהכנו בזה רק עקרי דינים המצויים ביותר שמחויבת כל אשה ללמוד אותם הרבה להיות בקיאה בהם שלא תכשל בהם ויש כמה נשים עלובות אשר לא ידעו לקרות בספר ומחמת זה נכשלים ר"ל בכמה דברים שהם ח"ו כנרות נמורות. ע"כ אנו מכששים מאד מאד שאותן הנשים היודעות לקרות בספר ירחמו על אלה הנשים העלובות שלא יחמיאו ימיהם ח"ו ולהוריע וללמוד אותן את עקרי הדינים הנחוצים עד שיהיו בקיאות בהן וידעו ליהרר בהם ובזכות זה יוכלו לכל טוב ואושר בעוה"ז ובעוה"ב אמן :

כג.

יורדת במדינתנו אינה צריכה להמתין שמונים יום לגקבה כמו שנוהגות איוה נשים.

צייט פון לעקט צינגין. איז זיא מחבד לשבת וואס עס קוסט דער פאר מיטה דזו אונ וואס פיר נייגער זאגן אז וועגן דיא מצוה פון מביקה מען מען זענדינען נעגיד דער קעקען אדער צוואגן נאך דיא צייט פון ליכט צינגען. זענען מיר כודיע אז זייא זענען אין דעם נאר גינארט. עס איז קיין שום זאך גיטשטיג צוא ליב דיא מצוה פון קביקה. אונ כמענה דזו גיטשטיג וף ביהיר צוא זיין זייא זאקן זיך גיטשטיג פאר זינדיקען זינגערע יאדנען :

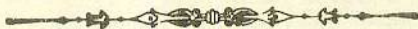
כד.

עס איז דא נאך פיר דינים פון נדה וואס זענדינען אין ספר מעין מהור. אונ אנדערע היידגע בפרים וואס געדע אשה איז זייא מחבד צוא לערנען. אונ גיטשטיג צוויא וויא צייט זאגן אז דיא דינים פון ספר מעין מהור איז נאר פאר דיא פרוגע נייגער. עס איז גיטשטיג צוויא יאר דיא אלע דינים פון ספר מעין מהור איז פאר געדע אשה מען פאר גיטשטיג אפ טרעפן דיא מינגעקטע האר פון צלע דינים פוידין מיט א שאקה פון א סורה דורף. אונ מיר האבן נאר דא גיטשטיגט דיא הויפט דינים וואס גיווינגליך איז. וואס גען בארף זייא שפארק צוא לערנען אונ נוט קאדיר צוא זיין. אונ עס איז געבאך פאר באגדן פיר נייגער וואס קענען גיטשטיג לוינגען דערום ווערן זייא דזו גיטשטיג (גיטשטיגילט) אין פיר זאכן וואס זייא זענען דזו רעקטע גידות. ע"כ געט מען זייער אונ זייער אז דיא טאם קענען גינגען זאלן זעהן בחקנות צוא האקען אויף זינגערע יאדנען אונ זייא צוא לערנען אונ קאדיר צוא כאבן אין דיא גיטשטיג דינים. ובזכות זך נעטש זייא נוט אונ וואדך זיין אויף דער נעטש אונ אויף זענער נעקט זאגן :

אלא מיד אחר ארבעה עשר יום מיום לידתה לנכבה ושבעה לוכר והיא נמורה מרם
 תוכל לעשות בדיקת הפסק טהרה ותחיל לספור שבעה ימים נקיים והמכל כרין ומותרת
 לבעלה אך אם הכא דם אחר טבילה אמורה לבעלה כמו כל הנשים :

כג.

אויִרְתַּת בִּיאָרְךָ וְיָא נִישׁ וְנִאָרְמִין אִין אַנְוְעַכֶּע פְּרִינֹזַת. קִיין אַכְמִצִּיג טֶעג לְנִקְיָה וְיָא
 אַנְדֶּעכֶע וְיִיבֶער נֶעגֶען זיך נִוְהֵג נָאָר וְיָא עֵס גִּיט. אַנְוַעק פֶּעֲרִצִּין טֶעג פֿון גִּינְוִינְען צוּא
 אִיין נִקְבָּה אונ זיבֶען טֶעג פֿון אַזְכָּר אונ וְיָא אִיז בִּיין גִּינְוִאֲרִין פֿון כֶּס קֶען זיָא פֿאַכִּין אִיין
 אַכְצִיג אונ אָן הִיבִין צוּא צִיידִין זיבֶין רִינְעֶע טֶעג אונ טוּבֵל זִיין זיך אִיז זיָא טוּבֵל צום
 מֵאן נָאָר צו זיָא נֶעשׂ אִיבֶער אַגִּיט זֶעֶן רַם נֶעקֵט וְיָא אִיךְ אַסִּיר צום מֵאן אַקִּבֵּא
 וְיָא זַקֶּע :

התימת הספר

ודע עוד דמה שנתפרץ באוויר מקומות כהיום שהבחורים | פורעי טוסר ובני בלי הרבות | מרקדים עם הבתולות על החתונות עין פלילי הוא ועוברים בזה על כמה וכמה איסורים וכבר אחו"ל המסתכל באישה אפילו באצבע קמנה של אישה כיון שמתחבל בה כדי ליהנות אפילו יש בידו תורה ומע"ט - לא ינקר מדינה של ניהנם וזהו אפילו בהסתכלות בעלמא וכ"ש בזה שהוא מרקר עמה ועובר על זה כמה דכתיב ולא התורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם [וכמו שמפרש בספר החינוך ע"ש] וגם על מה דכתיב ונשמרת מכל דבר רע ואחו"ל שהוא אזהרה שלא יהרהר אדם ביום ויבוא לידי טומאה כלילה הרי דאפילו הרהור בעלמא שהוא שלא כהיגון אסרה התורה כדי שלא לבוא לידי טומאה וכ"ש בזה שהוא עושה מעשה כפרהסיא להביא עצמו לידי הרהור ולידי הסתכלות וגם כודאי לידי טומאה כלילה ג"כ לבסיף ועל כולם מצוי שעובר ע"י הריקוד גם על הלאו דלא הקרבו לגלות ערוה וכפי מה שידוע שכתבו הפוסקים רבותות דירן בכלל נדות הם משיגיעו לימן וסת ובכלל עריות הם ולפעמים מחבקיין ומנשקין איש את דעהו בעת הריקוד שהוצה"ר בוער בקרבו ועובר בזה על לאו זה וכמו

ודע ואלקס וויסין וואס עם אזי אויף גיבראכין גינארין אין אייניקע ערשער אז בחורים פאנצין מיט מיידליך אויף תחנות איז אנרויכער עין און ויז זיינען דער מיט ליבר אויף כפה עבירות דיא גיבא זאגט אז איינער איז פכוין צוא קוקן אויף איין אישה אפילו אויף איר קהינער פינגער אפילו ער האט תורה אין פגשים טובים ויז איינער הייליקער משה רבינו וועט ער ניט גישייניקט ויערין פון גיהנם און דאס איז דאך פארין קוקן צוויין און כל עין אז ער פאנצט אויך מיט איר איז ער עובר דורך דעם וואס דיא תורה זאגט ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אוי דער מיין איר זאלט ניט אונזעהן נאך איינער הארצין אין נאך איינע אונזן דייניו כהע זאל ניט נאך גיין נאך דיא הנאה פון גוף וואס דס קענשטן ווילצאה וויז באלד דאס איז ניט נאכט רעזן און ער איז עובר אויף דעם פסוק ונשמרת מכל דבר רע זאגט אויף דעם דיא נסרא אז דאס איז אפאריזאן אז דער מענטש זאל ניט דאבן קיין הרורים דאס הייסט כיאופע גידייניקען דבר ער זאל ניט קוקען צוא טומאה בייא נאכט היינט אפשיטא שיין דא אז ער טוט אזעקע פעולות וואס דאס פרייניגט דעם קענשטין צוא אלע הרורים און צוא הסתכלות וגם צוא טומאה בייא נאכט און איבער אקע איז מעניו ער זאל עובר זיין דורך דס פאנצין אויף דעם נסיק ולא תקרבו לגלות ערוה אין וויז דיא פריקים זאגן אז דיא בתורות זיינען אקע בהקפה אז ויז זיינען נדות זיינען גיז דאך אין ככל פון עריות היינט ממילא ויז ער איז איר מתבק היינו ער נעקט איר ארום) בייא דעם פאנצין איז ער עובר אויף דעם לאו היינט ועט וואס פאר איין הארבע עבירה דאס איז דער דין איז פון דער תורה אז פהע זאל איריין גימיין ער זאל מתבק וגינצע זיין איין גרה דארף ער זיך בעסער לאוין הארגענען אין דאס ניט זאן אין דער נעקט מיט איין אייניגעס רעזן און טוט אזוי איין עבירה אין אפילו דיא איז אן גיברייט צוא זיין זיינע אנויב דייניו דאס איז נאך תנאים איז אייך אסור אין דיא אלע זאבן און עם איז קיין שום היתר ניטא מתמח דעם גם דורך אונזלכע התקבות קען ער הייליך קוסען צוא איין עין וואס דער פאר קוסט כרת דאס הייסט אפ גישיניקענע זאבן רל אין כפר

שכתבנו בפ"ח בשם הרמב"ם ועין פלילי הוא מאד. והוא מאבזרייהו דערוית שצריך להרגן ולא לעבור ע"ז אפילו אם היו כופין אותו ע"ז ואוי ואבוי יהיה להעושים כן בשאם נפש. ואפילו אם היא עתידה להיות אשתו כגון שהוא אחר כחיבת התנאים נ"כ אסור בכל הערבים הנ"ל ואין שים היתר בזה טחמת שנתקשר עמה בתנאים. גם יכול לבוא מענין הרע הזה של התקרבות אהרדי לכמה איסורים גדולים של עון כרת ר"ל וכבר אח"ל בנוי סחור לכרמא אל הקרב. ואיתא בס"ח סימן קס"ח וז"ל אל הערב בניו ובנות פניחמאו וכרתיב או תשמה בהולה במחול והיינו לכדה אבל בחורים וינקים יחדו וכן בסוף תהלים בחורים יגם בתולות ולא אמר בחורים עם בתולות כמו שאמר ונקים עם נערים. מעשה באדם שהיה רוכב יחידי בלילה והלבנה וורחת באותו לילה והיה ריכב במדבר והיה רואה חיל גדול ועגלות גדולות ועל העגלות יושבים בני אדם והמושכים העיגלות בני אדם ותמה מה היו עושים כשנתקרב אצלם הכיר מקצתם שכבר מתו אמר להם מה זה שאתם מושכים כל הלילה העגלות ומקצתכם על העגלות א"ל בשביל ענינו כשהיינו חיים כאיתו עולם היינו משחקים עם נשים ובתולות ועתה אנו מושכים העגלה עד שבך אנו עיפים ויגיעים שלא נוכל לנהוג יותר ואז יורדים איתם שעד העגלה ואנו עולים ונחים ונוהגים אותנו עד שיגיעים ועיפים ואח"כ הם עולים ונחים והיו שנאמר הנני מעיק החתיכם כאשר תעיק העגלה וכתוב היו מושכי העון בחבלי השאש וכעבות העגלה חטאה [היינו שמכל עון נברא מחיות והוא נעשה כבר מאד כעגלה מעונה מעונת שצריך למשכו בעבותות גדולות ובע"כ צריך האדם למשכו מפני אימתו והענין הזה הוא הכל מדה במדה כמו שהיה פה מרקד כ"א לפני הכירו עד שהיה מתיגע ושובת וחוזר השני ומרקד לפניו עד שהוא מתיגע וחוזר הלילה וכן נעשה אח"כ העונש] והישרים מביים את המולוכים [קורא ישרים לשלוחי הרין שהולכים עמם בצוותא חרא ומפני הרמו שמביא ע"ז מהכתוב שנאמר

הכידים שמיט עם קארין ואר נים סימן בניס בים בנות אין איינעם ווארום ויי קענען דוה דם קופן צו עבירות און דר צו איז ראיות פון פטוקים גם פריינגט עד אמעשה נורא אפאל האט אפגעקומט גרייטן און דער כדבר איינער אצין בייא נאכט און דיא לבנה האט גענצקאלט גיש יגט האט עד דער זעהן אגרוסע תיל גיען און גרוסע וועגן אין אויף דיא וועגן ויצין קענטשין אין דיא וואס סקעפן דיא וועגן זינען אויף מענטשין האט עד ואף וייער גיוואונדערט וואס איז דאס איז עד צוא גינאנען גענערט דעם דער קענט אז דאס איז מענטשין וואס זייא וייען זיין לאנג גישטארבן האט עד זייא גיפרענט וואס איז דיא מעשה וואס איר שלעפט אנאנצע נאכט דיא וועגן און אנדערע ויצין אויף דיא וועגן האבן זייא גיענטפערט דאס איז איבער אונזערע עבירות בשעת פיר האבן גילעפט האבן פיר גיטאנץ עם נשים. ובתולות דער פאר שלעפן פיר איינער דיא וועגן פון פיר ווערן וייער אפ גיפאפערט אז פיר קענען זיין מעהר ניש רירן פון ארט גיען אקאס דיא מענטשין וואס אויף דיא וועגן אין פיר גיען ארויף אויפן וואגן אין פיר רוען אביסיל אפ פון וואנען זייא ווערן פאר פאפערט גיען זייא אין דאס איז אלץ פדה בקדה דאס הייסט אפאס אנמקענין אפאס וויא עם פירט נאך בייא איין פאנץ איינער גייט אנמקענין דעם אנדערין פון וואנענט עד ווערט פאר פאפערט שפעלט עד ואף אויף איין ארט און יענער טאנצט אנמקענין איהם אז זייא פירט ואף דארטן מיט איהם עד ווי געביה נים שלעפן דעם וואגן נאר דיא פרייערדיקע שלוחים שלאגן וייער אז עד זאל פירן דעם וואגן אפ וויא איינער טרייבט אפערד עד זאל פירן דעם שווערין וואגן ווארום דער כלל וויא פאלד עד איז נאך גינאנען נאך דיא

שם ישרים] כמנהיג את הכהמה והעגלה שנאמר נמשל ככהמות נדמו וכתוב בתריה וידרו בם ישרים לבקר [ר"ל ש"ם שהישרים רודים בהמוליכים כמנהיג את הכהמה] ומי שעושה מעשה כהמה כחיוי יש לו לעבוד באותו עולם ככהמה עכל הספר חסידים תע"ב צריך האדם ליותר בזה מאד מאד :

והנה ירוע כי יש על כל איש מישראל מ"ע טהות להוכיח בעמיתו כשנכשלין באזה איסור כמו שנאמר הכח תוכיח וגו' ועי"ז שמוכחו הוא מציל את עצמו שלא יהפס באותו חטא דכשם שנפרע הקב"ה מעושי העון כך נפרע מאלה שהיה בידו למחות ולא סיחו וכמו שאמרו חו"ל (שבת נ"ה) מי שיש בידו למחוח באנשי עירו ולא מיחה נתפס עכורם ומי שהיה בידו למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס בעון אנשי ביתו וגם ירוע דכל איסור שנעשה בפרהסיא הוא חמור הרבה יותר מבצנעא שנקרא מחלל ש"ש בפרהסיא ואז גם חייב ההוכחה גדול ביותר שלא יאמרו הותר מצותיו של הקב"ה וע"כ גם במנהג הרע הזה שעוברים בפרהסיא על עון חמור של קריבה עריות והרהורי עבירה וכנ"ל כל איש שיראת השם נגע בלבבו חלילה לו לשתוק ושלא למחות בזה ומי שיכולת בידו למנוע ולא מנע הלא יתפס גם הוא בחומר העון וכנ"ל וכראיאת כעין זה ג"כ בויקרא רבה על הפסוק שה פוורה ישראל . ישראל נמשלו לשה מה דרכו של שה לוקה באחד מאיבריו וכולם מרגישין [היינו כל הצאן דררכן להמשך זה אחר זה וכשאתח לוקה באבריה ופסקה מליך עוד כולם יעמדו באותו מקום] אף ישראל אחד חוטא וכולם נענשים תני רשב"י משל לבני אדם שהיו באים בספינה נמל אחד מהם קורח והתחיל וקרח תחתיו א"ל חבריו למה אתה עושה כן א"ל מה איכפת לכם לא תחתיו

תפאת הגוף איז ער גיגליקען וויא דיא גהקח וואס אייבער דיא גיקעל גראו וואס זיא דער זעט אין רויי קען זיא אייבער קערין דעם גאנצן וואגין אין רייי אבייך אונ זיך אויף קאלעצען אונ וויא עס שטייט אין פסוק נמשל בבהמות גרמו. על גן דער וואס איז זמטענמש באיף פון אזוי איין דרך גייער איינגלויפין וועט ער גער פאר ווכה זיין צו עולם הבא אונ ער וועט גיצול ווערין פון גיגלים .

והנה עם איז בעוואוקט דיא סענה פון הוכחה אז כל יתראל איז מרטיב צו שטראפין אונ אפ צו האלטין אידן פון איין עבירה אונ אז ער קען אפ האלטין אונ ער שנוייגט ווערט ער אויף גיעמראפט אויף יענעסם זינד אזוי זאגט אונז דיא גברא אין שבת (דף נ"ה) . אויף איז בעוואוקט אז יעזער זינד וואס ווערט גיטאן גפרהקיא פאר אפילע סענטישין איז עס אפילע שטראקער עס ווערט אן גיווסיו סבלל שם שמים גפרהקיא היינו ער וויינט פאר אלעמען אז אים פארט ניש פאר דיא סעות פון הקב"ה על גן איז דענמסמאל דיא סענה פון הוכחה אויף גרעסער מען זאל גיש מיינען אז עס איז טאקע דהקדך די סענת השיי ע"כ אין דעם שלעכטין סנהג וואס מען איז עובר פבאיי פאר אלעמען אויף אזוי א סארדין עון פון עריות אונ הרהורים דעים ר"ל איז יעזער איד קרויב גיט צוא שנוייגען אונ אפ צו האלטין וויא זיין מיגליכקייט איז פדי ער אונ אנדערע אידן זאלן ניש גישטראפט ווערין פאר דיא גרויסע זינד ווארום אידן זיינען עבדים איינער פאר דעם אנדערן . אונ אזוי ווערט גיבבאקט אפישל איין סדרש פיל סענטישין זיינען גיפארין אויף א שייף האט איינער גיבבאקט זאגאך אין שייף האט מען אים גיפרענט צו וואס טוקטו דאס האט ער זיין גיעמטעקט און טוא

גדר עולם

אני קודח א"ל מפני שאהה מציף עלינו את הספינה ע"ש. ויש לו להשתדל ולהעריך לפנייהם בנחה חומר העון ונגות הרבר שאמנם מלבד חומר העון חרפה הוא לבני ישראל שנשגבחו מעולם במדת הצניעות ופריצות גדול כזה מנונה מאד להם ורק מפיהו היצר נעשה הרבר כהזר אצל הצעירים ואינם מתבוננים חומר העון ונגות הרבר ואף אם לא ישמעו לו הלא קיים מצות הוכחה ואת נפשו הציל וגם באמת בודאי אם לא ישמעו לו כולם יש הרבה בחורים ישרים שנכשלין בזה מפני שאינם מתבוננים בחומר האיסור וכשיעריך להם בודאי יפרשו מזה. ואמנם גדול זכות המוכיח המונע בזה רשכשנעשה איסור חסור בפרהסיא ולא נמצא אף אחד שימחה ברבר יש חרון אף ר"ל על כולם מחמת שעוברים על רצון המלך בפרהסיא ואין איש שם על לב לחוס על כבודו של מלך ולקנא את קנאתו והחם לכבודו ועומד למקנא קנאתו וזכותו גדול שע"ז משכך חמתו של הקב"ה וכמו שמצינו אצל המעשה רפנחם שאמר הכתוב הנני נוהן לו את בריתי שלום מחמת שהשיב חמת ה' מישראל ע"י שקנא קנאתו ואמר במדרש משל למלך שהיה עובר וסיעה של נערים עומדים וקלל אחד מהן את המלך נתמלא המלך עליהן חמה בא תושב אחד שהיה ביניהן ונתן מספר אחד [היינו מלשון ספרו על פניו] לאותו שקלל את המלך מיד שככה חמתו של מלך ע"ש. והנה על כל אלה לפלא בעיני על המחוננים אבות החתן והכלה שכל ישעם וחפצם לראות טוב על ביניהם שהכניסם לחופה שיחיו חיי שלום ויצא מהם דור ישרים ויוכו לעושר וברכה מה' וכן

פוא דאך אויף פון אַרץ האַרץ ויזא אים גי'אָנט שוּפּה מיט דעם בריינגקט דאך דאס וואַסער פון גם אויף אַלעמָן. ע"כ דאָרף קען זיך מ'שְׂתַדֵּל זיין אונ פאַר גיינען ויזא מיט גושען דיא גרויסקייט פון דער זינד אויף דעם גי'זון דער פון נוארום אויסקער דיא גרויסקע זעבירך איז דאס אַ גרויסקע דרָפּה פאר אידן וואס זיינען גיריבט גי'נארזין מיט דיא כבת הצניעות קער גיט דער יצ'ר דרָע פאר בלענט ויזא דיא אויגען וואס זייזא פולין גיט דיא זינד אונ דעם גי'זון פון דעם אונ ער האט גאך גיבאכט דיא זאך גאָר אונ שייין והנה אז ער נועט ריידן אונ פון קען נועט אים אַפּילו גיט פאלגין האט ער סקנים גי'נען דיא סקנח פון דרָכחה אונ פון זיך אַראַפּ גי'נוסען דיא זינד אונ גאַקט אַ ביסל נועט גי'ווים העקסין זיינע רייד דיא אַריינגליקע מענטשין וואס נוערין גבש'ר אין דעם גנה'ר בע סבת זייזא ווייסן גיט דיא גרויסקייט פון דיא עבירה אונ די שאַנד וואס איז אין דעם איז אזוי נועלן הערין נועלן ויזא גלייך אַפּ שטיין פון דעם, אויף באַרף קען וויסן אז דער וואס שטעלט זיך אונ נוער'ט אין דעם איז זיין זכות וייער גרויסקע נוארום אז עס נוער'ט גי'טאן איין עבירה בפרהסיא אונ גיינער נוער'ט גיט קען זיין תלילה ארז'ו אויף אידן פאר וואס קיינעם אר'ט גיט פאר דעם גב'וד פון הקב"ה. אזוי שטייט פאיי די בעש'ה פון פנחס וואס הקב"ה האט אים גי'נעבן אַרויסקין שר'ר ווייל מיט דעם וואס ער האט זיך אָן גי'נוסען פאר דעם גב'וד פון גאט ב'ה האט ער אַראַפּ גי'נוסען דעם צאדין פון אידן. דער סדר'ש בריינגט דאָרטן אַקש'ל אַ כלה איז פאר פאיי גי'נאנגען פאר אַקונפאנגע גליינע קינדער האט איינער גי'זיר'לט דעם כלה איז ער אין בעס גי'נארזין אויף אַלע קינדער האט גי'נוסען אַפּענג'ש אונ האט אָן גיפאנגט דאס קינד איז דרָה דעם אַראַפּ דער בעס פון אַלע קינדער. והנה קער פאר אַלץ איז אַ וואונדער אויף דעם פאטער אונ סוטר פון דען זכ'ן זכ'ה וואס זיינער גאנגער וואונג'ש איז אז ויזא זאלין זעהן נוסעס אויף וייערע קינדער וואס זייזא פירען ויזא אונטער דער חופה אונ ויזא זאלין זוכ'ה זיין צו אַ ברָכה פון גאט ב'ה צו לעבין בשלום אונ עס זאל ארויס קומען פון זייזא נוסע דורות אונ זאלין זוכ'ה זיין צו עשירות אונ צו גודל'ה אונ

אונזערע

תקנו חז"ל שבע ברכות להזוג שתחול עליהם ברכת ה' ע"י שיהיה כבודו יתברך שוכן בקרבם וכודאי סאו תחול עליהם הברכה כל ימי חייהם מפני שמברכין אותם בשם ה' (וכמו שאמר הכתוב בכל המקום אשר אוביר את שמי אבוא אליך וברכתך) וכ"ז אם נעשה החופה והשמחה כדון וברצון השי"ה אבל אם בהעמחה מעורב תוגה שמשמחים באופן פריצות השנאוי ומתועב בעיני הקב"ה (כי הקב"ה שונא זימה) הכולל לשרות שם ברכת ה' היועילו הברכות שכברכין בשמו בזמן שעוברין על רצונו בשאמ נפש וכמו שאמר הכתוב וראה כך ערות דבר ושב מאחרך ובאמת סבואר כן פאהע"ז בבית שמואל בסימן ס"ב שאין לברך שהשמחה במעונו בזמן שיושבין אנשים ונשים יחד ובאין לדיי הרהור וכ"ש בענין זה שטרקדין יחד שלא עלה על דעת הראשונים כלל שימצא כזאת בישראל וכיון שהזוג נשאר בלא ברכת ה' מה תקוה יש לקות באחריתם משלוטם וטובתם וע"כ כל איש ואשה שרוצים באמת בטובת בנייהם שיתחיל עליהם כל הברכות שמברכין אותן בשם ה' ישהדלו בכל נפשם שיהיה שמחתם שמחת אמת בדת התורה שיהיה לנחת רוח לפני ה' שלא ימצא בשמחתן עניני פריצות כאלו המתועב בעיני השי"ה ויבקשו עצות והחבולות שלא יבוא לזה ובזכות שמשתדלים לקיים רצון השי"ה יזכר ה' לראות טבניהם דור ישרים וזע כרך ה' וכמו שאמר הכתוב אשרי איש ירא את ה' וגו גבור בארץ יהיה ורעו דור ישרים יבורך וכמנו יראו ויעשו גם אחרים וזכות הרבים הלוי בו:

אונקעקע חכמים האפין פתגם געווען ויגען ברכות צום ויווג, עם זל. חל זיין דורך דעם אויף נייא דיא ברכה פון גאט ב"ה אויף ויער זאנצער לעפין. אפגער דאס איז אלץ אויב דיא שפחה איז גווען קדין זיין שפחת קנעה וואס גאט ב"ה קען דארטין רוקען איז פארהי ינינים חל זלע ברכות וואס קען גענצט זייא מיט זיין הייליגען זאפען אויף ויער זאנצער לעפין. אבער אז איז דיא שפחה איז צו מיכט טרויער אז קען איז זיך קשפן מיט זיין זאפן פריצות וואס איז אים וויידיג אין דיא אויגען פון גאט ב"ה קען דען חל זיין דיא ברכות וואס קען גענצט זייא מיט דעם אייבערשטיגס הייליגען זאפען זאשעט קען איז עובר אויף זיין הייליגען רצון און קען געזארגט אים מיט דיא זאכין וואס ער האט דאס פיינט און פאכט זימיט אזוי אין דין אז קען זאל נישט מאכין פאיי און שפחה דיא ברכה ששהשפחה בגענונו ווארום דאס רופט זיך נישט זאפען שפחה. נוא וויא פאלד אז דער ויווג פלייגט זין ברכות היינט וואס פאר צונקט קען קען האפן אז זעהן אויף וייא אין ארע פקטים דרום דער פאקער און שטער וואס ווילן פאכט אין דעם גליק פון וועקע קינדער עם זאל אויף וייא חל זיין אלע ברכות וואס קען גענצט זייא מיט זיין הייליגען זאפען זאלין וייא זיך קליגען מיט אלע קרעפטן אז ויער שפחה זאל זיין אשפחת קנעה וויא דער דין איז קדי עם זאל זיין אגרת ה"ח פאר גאט ב"ה און עם זאל זיך נישט גיפגען תלילה ענין פריצות און זעהן גצות צו פאר היטען עם זאל נישט קיגען דער צו און מיט דעם זכות וואס זייא שפארקן זיך צו מאכין ויער שפחה וויא דער רצון פון הקב"ה וועלן נייא זוכה זיין פאכט נישט קינדער זיגענצטע פון גאט ב"ה. און אזוי זאגט דורך הפלגה ע"ה אין תהלים אז דער קענטשט וואס האט פארקט פאר גאט ב"ה און שפארקט זיך ויער פקנים זיין זיגע סעות וואס ער האט פאר באטין נועט ער זוכה זיין צו נופע דורות זיגענצטע פון גאט ב"ה:

הנה

גדר עולם

והנה עיקר השורש שמביא לכל עניני הפריצות הוא מפני איחור הנשואין שנתהוה בזמנינו בעו"ה שהוא נגד סכע הבריאה ועי"ז נתלכד היצה"ר מאד וכאים עי"ז לכמה וכמה עונות וכבר אמרו חז"ל המשיא בניו ובנותיו סכך לפרקן עליו הכתוב אומר וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא החמא ובמדינות ככל וחברותיה ניהגים עד היום שמשאיין בנותיהן בימי נעוריהן ומה טוב הוא זה לאביו כי מלבד שמשמרן שלא יבאו עי"ז לידי חמא וכמו שאמר הגמרא עוד ממילא נימל מעליו כבר המשא ולא יצטרך לישא אותן עד זקנה ושיבה. והנה ראשית סבת האיחור ברוב פעמים הוא מפני שמשבקים איש חפשי מעבודה ושיהיה בו כל המעלות אבל לפי האמת אין נכון הדבר דאפילו אם לא יודמן להם איש בכל המעלות כרטינס או שאינו נקי עדיין מעו"ה צ"כ יתקשרו עמו כיון שהגיע בנותיו לפרקן וכמאמר הכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה וכבר אמרו חז"ל בתך כגרה שחרר עבדך ותן לה ולא ימעה הארם בנפשו לומר שבהעבכה ההיא עושה טובה לבתו לא כן הדבר כי עי"ז מרגילה לידי פריצות ותוכל לבוא חז"ו מחמת זה לידי זמה ותקלות אחרות שנשים דעהן קלות ויתחרט האב בעצמו אח"כ ולא יהיה יוכל להעזר מעלבונו הרב וגם ידוע שאיחור הנשואין הרבה מביא לידי מחלות זמה שהאב חושב שעל ידי החיפוש שמחפש הרבה בשבילה לקחת לה איש בהרבה מעלות עי"ז יתן לה עושר ואושר לא כן הוא כי הכל הלוי בטול וכמ"ש הגר"א באגרתו הק' שכל אהר ואחד נולד במולו ובהשגחה אל עליון ב"ה וגם ידוע שכשמתגדלין דרכה אין שומעין כלל לרברבי אבותיהן ובוהרין איש כחפצם כטיב בעיניהם אף שהוא למרות רוח כל משפחתם וע"כ החכם ענינו בראשו שלא לאחר נשואי בתו אם נודמן

והנה. דיא נקטטע סיבה צוא אלע עניני פריצות קומט פון דעם סנהג וואס מען איז זיך נוהג אין דיא איצטדיגע יארן גיט חתונה פאבין קינדער אין דער יוגנט וואס פאר צייטן איז גינען און מען האלט זיין ביי זיין ווערן פאר עלטערט וואס דאס איז קעגן דער נאטור דרום קומט דאס צו אלע צרות. און אונזערע חכמים האבן שוין דאס גיזאנט אז דער וואס פאכט חתונה דיא קינדער גלייך וויא עס קומט דיא צייט אויף אים זאגט דער פאך אז זיין הויז איז שלום און אן זינד. און עס איז פאראן מדינות וואס זיינען זיך נוהג אזוי איצטער אויף פאבין חתונה קינדער אין יוגנט. און וויא גוט איז דער כנהג און גיזונט פאר זיין און אויף פאר דיא עלטערן. אויף דעהט מען אז וויא לעבן גאנץ גליקליך אין אלע פריים. און מען בארף פאכט גיט זוכן דאך אפענטש וואס איז שוין צווישן פון דינקט און זאל האבן אלע מענות עס בארף רעכט זיין האמשע ער האט נאך אויף זיך דעם חוב פון דינקט און גיט אלע מעלות דאך אונזערע חכמים זאגן און אזוי וויא ביי טאכטער קומט דיא צייט פון געזאין בארפשיט גיט גלייבן און חתונה פאבין גלייך. און דער סענטש זאל קיין פענות גיט האבן אז ער טוט מיט דעם איין טובה דיא טאכטער עס איז פאר קעגט ער בריינגט איר צו כרת הפריצות און חז"ו נאך ערגער וואס קיין אפאל פרעפן גרויס גיין וואס ער וועט זיך גיט קעגען העלפן גם בריינגט דאס פיל בריינגייטן ר"ל. אונד אויף וואס אפאטער רעכניס אז דער גאנצער גליק און בייקייט ווענד זיך אז ער נעמט אפענטש וואס האט אפולע מעלות און קענדשאפט איז דאס אויף גיט אזוי דען אלץ ווענד זיך אן מול וויא דער גאנץ זיל ערייבט אין וויגעס אברוי אז אלץ ווענד זיך אן מול און השגחה פון גאט ב"ה אויף איז ידוע אז דיא טאכטער ווערם עלטער פאלנט זיא שוין גיט דיא עלטערן און נעמט וועקען איר גינעלם האמש עס איז קעגן דעם רצון פון גאנצע משפחה דרום דער קלוגער בארף דעהן גיט פאר זאמען דיא חתונה

לו איש הגון ההולך בדרך ה' כדי שלא יהיה לו הרבה אח"כ למכשול ולפוקה ואפילו אם האיש ההוא עדיין אינו נקי לביחו מעה"צ ג"כ אל ימנע מלהשיא לו בתו ועיין בספ"ר מחנה ישראל בסופו בקונטרס דבר בעתו שמכבואר שם באורך להסיר כל הסענות והפקוקים שיש בוה. וגם ידע שמוכר הרבה יותר להתדבק עם איש הגון אף שאינו נקי עדיין מלהתדבק עם איש שאינו הגון ונקי כי זהו לעולם וזהו רק לזמן קצר. ואבות המעבבין שלא להשיא בנותיהן להם אף שהגיעו לפרקן באמרם שאין זה לפי כבודם עתידים ליהן את הדיון כי הם מביאין אותן לידי חטא וכנ"ל. ובעוה"ר כבר נבחנו זה בכור הנסיון במדינות אחרות שהתנהגו ג"כ באיחור הנישואין וכאו בנותיהן לידי תקלות רבות וגם לידי מחלות, השם ישמרנו. ואשרי השם במחננו בה' ומתנהג כדרך שנהגו אבותינו מעולם ובודאי לא ימנע מיב להולכים בחסמים:

פון זיין פאקטער און גאר אז עס איז זיך אים קינאן זיין איש הגון וואס גייט אין דעם קעכט פארטיגען נעג זאל ער פאן האפטיגע ער האט נאך גיט גיפאטערט דיא דינקט ווארום אז קען זאך ווארשען איז נאך ערקער (אונג גיב אקטונג אין דעם ספר בתנה ישאל צום סוף אין דעם קונטרס דבר בעתו איז דארשען אויף גיוויען ווייער פראקטעס דיא זיך גם בארף קען ווישען אז עס איז בעקער צו פאן מיט זיין איידעלען מענטשין גיט קיין גיפאטערטער איידער מיט א גראבין א גיפאטערטער ווארום דאס איז נאג זיין גלייגע צייט און דאס איז אייביג) און דיא עלטערין וואס פאר מידין צו פאן אשירוף מיט א פאקטער איך דער וינגער ווייל עס איז וויא גיט קיין כבוד צו פאבין חתונה פאר צוגעלען וואס האט גיט גיפאטערט דיא דינקט ווייען וויא אן דיקייט אס צו געבין פאר הקב"ה דין וחשבון וואס וויא ברוינגען ווייער פאקטער צו זינד אבי דער מענטש איז ארעקטער בענטש און דיא פאקטער וויל אים פאר ער גיט אפ וואלטיין. און עס איז בערה פאבאן סדינות וואס קאבין זיך זיין גיווינט בוקא חתונה פאבין גיט וינגער הייט ווייען וויא באקט גיקפען צו פיל פקלות און כחלות ר"ל. און וואהל איז דעם מענטש וואס פאר לאזט זיך אויף נאט ב"ה און פירט זיך מיט ווייער וינגערס חתונה וויא אונגעקע עלטערין פאבין זיך גיפדט אין דיא פריערדיקע דורות. און נאט ב"ה נעמט גיוויס גיט פאר מידין קיין גישס צו דיא וואס פירן זיך בקביעות און גייען אין גליקען וועג:

למזכרה חודה להנדבן החשוב שלכה ישראל נ"י שנתן סכום הגון
להדפסת הספר הקדוש הזה לז"נ אביו ר' בנימין זאכנן ר' ארי'
לייב בערגער ז"ל נפטר כ"ו תשרי שנת תשי"ד

יזכור אלקים את נשמת
אברהם יוסף בן יהודה צבי הכהן ז"ל
ונשמת שמואל נטע בן חיים יעקב יהודה ז"ל